

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Ziņojums par Latvijas un Eiropas Savienības normatīviem aktiem sociālās drošības un veselības aizsardzības jomās

Autors: P.Leiškalns

Šis materiāls ir veidots ar Eiropas Sociālā fonda un Latvijas valsts finansiālu atbalstu, projekta „LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos” (id.Nr.1DP/1.5.2.2.1./08/IPIA/SIF/002/02) ietvaros. 85% no projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību un 15% - Latvijas valsts ar Sabiedrības integrācijas fonda starpniecību.

Rīgā, 2014

© Latvijas Darba devēju konfederācija

Saturs

Ievads.....	3
Pārskata perioda sākumā Latvijas sociālās drošības sistēmā un veselības aprūpes sistēmā notikušās izmaiņas	5
Pārskata perioda sākumā veselības aprūpes sistēmā notikušās izmaiņas.....	7
Pārskata periodā vērtētie informatīvie ziņojumi un politikas plānošanas dokumentu projekti sociālās drošības nozarē	8
Pārskata periodā vērtētie normatīvo aktu projekti sociālās drošības nozarē	13
Pārskata periodā vērtētie projekti veselības aprūpes nozarē	27
Secinājumi un priekšlikumi.....	37
Vēres	40
Pielikums Nr.1.....	42
Pielikums Nr.2.....	43
Pielikums Nr.3.....	44
Pielikums Nr.4.....	45
Pielikums Nr.5.....	46

Ievads

Ziņojums ir izstrādāts, pamatojoties uz veikto ekspertīzi sociālās drošības un veselības aprūpes jomās laika posmā no 2013.gada jūlija līdz 2014.gada janvārim projekta „LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos” (id.Nr. 1DP/1.5.2.2.1./08/IPIA/SIF/002/02) ietvaros, veicot Eiropas Savienības (turpmāk – ES) un Latvijas normatīvo aktu izpēti, vienlaicīgi identificējot šķēršļus sociālā dialoga attīstībai un darba devēju pozīciju izstrādei saskaņā ar Latvijas darba devēju vajadzībām.

Pārskata periodā ir vērtēti šādi normatīvo aktu projekti:

- 1) Veselības ministrijas izstrādātais Ministru kabineta noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumu Nr.416 „Zāļu izplatīšanas un kvalitātes kontroles kārtība” (VSS 364);
- 2) Veselības ministrijas izstrādātais Ministru kabineta noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.376 „Zāļu reģistrēšanas kārtība” (VSS-365);
- 3) Veselības ministrijas sagatavotais normatīvā akta projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 17.janvāra noteikumos Nr.57 "Noteikumi par zāļu marķēšanas kārtību un zāļu lietošanas instrukcijai izvirzāmajām prasībām” (VSS-1041);
- 4) Veselības ministrijas sagatavotais normatīvā akta precizētais projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 9.maija noteikumos Nr.376 "Zāļu reģistrēšanas kārtība” (VSS-1067);
- 5) Veselības ministrijas sagatavotais sākotnējās pozīcijas projekts par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 5.jūnija direktīvai par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu;
- 6) Veselības ministrijas sagatavotais normatīvā akta projekts „Grozījumi Alkoholisko dzērienu aprites likumā” (VSS-1725);
- 7) Veselības ministrijas sagatavotie normatīvo aktu precizētie projekti “Grozījumi likumā "Par tabakas izstrādājumu realizācijas, reklāmas un lietošanas ierobežošanu” (VSS-1156) un (VSS-166) (turpmāk Projekts VSS-1156 un Projekts VSS-166).
- 8) Labklājības ministrijas sagatavotais projekts „Pozīcija Nr.1 par Komisijas 2013.gada 20.februāra ieteikumu „Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana”;
- 9) Veselības ministrijas (VM) izstrādātais Ministru kabineta noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2001.gada 3.aprīļa noteikumos Nr.152 „Darbnespējas lapu izsniegšanas kārtība” (VSS-1039);
- 10) Finanšu ministrijas sagatavotais projekts „Informatīvais ziņojums par akcīzes preču (cigarešu) uzraudzības un izsekošanas Track&Trace principa ieviešanu Latvijā”;
- 11) Ekonomikas ministrijas (EM) izstrādātais Ministru kabineta noteikumu projekts „Kārtība kādā privatizētā valsts vai pašvaldības īpašuma objekta jaunie īpašnieki, ja tie nepilda darbaspēka izmantošanas saistības, veic iemaksas valsts sociālās apdrošināšanas budžetā”;
- 12) Saeimas deputātu iesniegtais normatīvā akta projekts „Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma nodokli”;
- 13) Finanšu ministrijas sagatavotais precizētais projekts „Informatīvais ziņojums par akcīzes preču (cigarešu) uzraudzības un izsekošanas Track&Trace principa ieviešanu Latvijā” (VSS 343);
- 14) Labklājības ministrijas izstrādātais projekts „Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam”;
- 15) Finanšu ministrijas izstrādātais normatīvā akta projekts „Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma nodokli”;

- 16) Veselības ministrijas sagatavotais projekts „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumos Nr.288 „Aptieku darbības noteikumi”” (VSS-1194);
- 17) Labklājības ministrijas sagatavotais projekts “Profesionāla sociālā darba attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam” (VSS-1030);
- 18) Finanšu ministrijas sagatavotais Ministru kabineta noteikumu projekts “Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumos Nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” (VSS-1434);
- 19) Labklājības ministrijas sagatavotais projekts “Pamatnostādnes sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.- 2020.gadam” (VSS-1509);
- 20) Finanšu ministrijas sagatavotie nodokļu politikas stratēģijas priekšlikumi;
- 21) Veselības ministrijas izstrādātais likumprojekts „Grozījumi Alkoholisko dzērienu aprites likumā” (VSS-1725);
- 22) Labklājības ministrijas izstrādātais projekts „Konceptija par izdienas pensiju piešķiršanu” (VSS-1678);
- 23) Ministru kabineta noteikumu projekts „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumos Nr.265 „Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība” (VSS-1677);
- 24) Labklājības ministrijas izstrādātais projekts “Grozījumi Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumos Nr. 165 „Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība”” (VSS- 1779);
- 25) Veselības ministrijas izstrādātais projekts „Grozījums Ministru kabineta 2010.gada 29.jūnija noteikumos Nr.595 „Noteikumi par zemāko mēnešalgu un speciālo piemaksu ārstniecības personām””;
- 26) Veselības ministrijas izstrādātais projekts „Grozījumi Ministru kabineta 2013.gada 22.janvāra noteikumos Nr.47 “Farmakovigilances kārtība”” (VSS-1989);
- 27) Veselības ministrijas izstrādātais normatīvā akta projekts „Ārstniecības iestādes izziņas izsniegšanas un samaksas kārtība aizgādības nodibināšanas un nākotnes pilnvarojuma gadījumā” (VSS 2046)
- 28) Iekšlietu ministrijas izstrādātais likumprojekts „Grozījums likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu”” (VSS 2032).

Ziņojums sastāv no trijām daļām.

Pirmajā daļā ir aplūkoti normatīvo aktu grozījumi, kas Latvijas sociālās drošības sistēmā un veselības aprūpes sistēmā notikušas pārskata perioda sākumā.

Otrajā daļā ir aplūkoti pārskata periodā vērtētie būtiskākie grozījumi normatīvajos aktos.

Trešajā daļā ir ietverti būtiskākie secinājumi un priekšlikumi.

Pārskata perioda sākumā Latvijas sociālās drošības sistēmā un veselības aprūpes sistēmā notikušās izmaiņas

Sociālajā apdrošināšanā

1. 2013.gada 10.janvārī stājās spēkā 2012.gada 20.decembrī Saeimā pieņemtais likums „Grozījumi likumā ”Par valsts sociālo apdrošināšanu””

Būtiskākie grozījumi:

- 1) Valsts ieņēmumu dienestam tika paredzētas tiesības reģistrēt sociāli apdrošinātās personas (darba ņēmēja) statusa zaudēšanu. Ministru kabinetam tika uzdots noteikt kārtību, kādā Valsts ieņēmumu dienests reģistrē sociāli apdrošinātās personas statusa zaudēšanu.
- 2) Ministru kabinetam tika uzdots noteikt kārtību, kādā darba devējs, Valsts ieņēmumu dienests un maksātnešpējas procesa administrators precizē darba ņēmēja darba ienākumus un obligātās iemaksas, un kārtību, kādā aprēķina un veic obligātās iemaksas par personām, kurām atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumam atlīdzināti darba ienākumi, kā arī iesniedz ziņojumus par obligātajām iemaksām.
- 3) Ministru kabinetam tika uzdots noteikt kārtību, kādā nosakāms valsts obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksu apmērs no darba devēja vai ar to saistīta uzņēmuma piešķirto akciju pirkuma tiesību īstenošanas ienākuma darba ņēmējiem, ar kuriem ir izbeigtas darba attiecības.

2. 2013.gada 1.janvārī stājās spēkā 2012.gada 15.novembrī Saeimā pieņemtais likums „Grozījumi likumā ”Par maternitātes un slimības apdrošināšanu””

Būtiskākie grozījumi:

- 1) Ar grozījumu 10.⁶ pantā vecāku pabalsta minimālais apmērs tika paaugstināts no 63 latiem (70 procenti no valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divkārtā apmēra) līdz 100 latiem mēnesī. Tādā veidā tika uzlabota to vecāku nodrošinājums, kuriem vecāku pabalsts tika aprēķināts no iemaksu algas, kas bija zemākas par 143 latiem mēnesī.
- 2) Ar grozījumu likuma 33.¹ pantā tika noteikta kārtība, kādā no valsts pamatbudžeta dotācijas tiek kompensēta starpība starp vecāku pabalsta izmaksai nepieciešamo summu personai, kurai vecāku pabalsts tiek izmaksāts minimālajā apmērā, un summu, kas mēnesī atbilst 70 procentiem no vecāku pabalsta pieprasīšanas dienā spēkā esošā valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divkārtā apmēra, vai summu, kas aprēķināta 70 procentu apmērā no pabalsta saņēmēja vidējās apdrošināšanas iemaksu algas, ja tā mēnesī pārsniedz 70 procentus no vecāku pabalsta pieprasīšanas dienā spēkā esošā valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divkārtā apmēra.

Sociālajā nodrošināšanā

- 1) 2013.gada 1.janvārī stājās spēkā 2012.gada 15.novembrī Saeimā pieņemtais likums „Grozījums Valsts sociālo pabalstu likumā”

Grozījums paredz vēl par diviem gadiem pagarināt periodu, kurā ģimenes valsts pabalsta apmēru nosaka atbilstoši likumam "Par valsts pabalstu izmaksu laika periodā no 2009.gada līdz 2014.gadam".

Grozījuma rezultātā tika samazināts Valsts sociālo pabalstu likumā noteiktais atbalsts ģimenēm ar diviem un vairāk bērniem, kas ir sociālā grupa ar augstu nabadzības un sociālās atstumtības risku¹.

¹ Skat. Pielikumus Nr 1 - Nr. 4.

Pārskata perioda sākumā veselības aprūpes sistēmā notikušās izmaiņas

2013.gada 1.janvārī stājās spēkā 2012.gada 18.decembrī Ministru kabineta (MK) pieņemtie grozījumi 2006.gada 19.decembra noteikumos Nr.1046 "Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība".

Grozījumi ir saistīti ar Valsts budžeta likumu un noregulē kārtību, kādā 2013.gadā līdzekļiem tiek veikta Veselības aprūpes pakalpojumu apmaksāšana no valsts budžeta.

Noteikumu projekts paredz virkni grozījumu, ar kuriem VM ieskatā visefektīvāk var tikt risināti veselības aprūpes finansēšanas un organizēšanas jautājumi valstī.

Būtiskākie grozījumi:

- papildinot noteikumus ar 13.²punktu, iedzīvotāji tiks informēti par ārstniecības iestāšu sniegto stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti;
- izsakot 14.13.apakšpunktu jaunā redakcijā, dienestam tiek dota iespēja no valsts budžeta līdzekļiem apmaksāt dzirdes implantu iegādi arī pacientiem ar prognozējamu (draudošu) invaliditāti un ilgstoši slimojošām personām, kā arī šajā apakšpunktā tiek noteikts tas personu loks, kurš atbilst darbspējīgam vecumam;
- papildinot noteikumus ar 14.23.9.apakšpunktu, tiek noteikts, ka valsts apmaksā ģimenes ārsta mājas vizīti pie pacientiem, kuri ir veikuši neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes izsaukumu, tādejādi pacientiem tiks nodrošināta iespēja ātri saņemt nepieciešamo veselības aprūpi, efektīvu un nepārtrauktu ārstniecības procesu;
- papildinot 14.24.punktu, tiek noteikts, ka no valsts budžeta līdzekļiem tiek apmaksāti ambulatori veikti izmeklējumi, kas veikti refereneces laboratorijā;
- noteikumu 43.5.apakšpunkts nodrošina akūtiem pacientiem iespēju ātri saņemt nepieciešamo veselības aprūpi, jo paredz, ka ģimenes ārsts vai māsa, vai ārsta palīgs ne vēlāk kā nākamās darbdienas laikā sazinās ar pacientu, lai vienotos par turpmāko veselības aprūpi, ja ģimenes ārsts ir saņēmis informāciju par neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes izsaukumu pie ģimenes ārsta pacientu sarakstā reģistrētas personas un pacients nav stacionēts;
- 44.4.apakšpunkta redakcija nosaka, ka ģimenes ārsta pienākums pieņemt visus akūtos pacientus tajā dienā, kad viņi vērsušies pēc palīdzības vai nākamajā dienā, ja beidzies pieņemšanas laiks.
- 44.8.apakšpunkta redakcija, novērš situāciju, ka vienā kabinetā pacientus uz maiņām pieņem divi ģimenes ārsti, tādā veidā liedzot pacientam piekļūt pie sava ģimenes ārsta māsa vai palīga, nepieciešams noteikt, ka ģimenes ārstam ir jābūt telpai, kurā pacientus pieņem tikai konkrētais ģimenes ārsts vai viņa māsa/ ārsta palīgs. Noteikumu projekta 3. punkts nosaka, ka šī norma stājas spēkā 2014.gada 1.janvārī;
- noteikumu 66.punkta jaunā redakcija nosaka jaunus kritērijus kvalitātes maksājumu saņemšanai, lai uzlabotu ģimenes ārstu sniegto veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti. Savukārt 67.punktā noteikts, no kādiem līdzekļiem ģimenes ārstam izmaksās maksājumus par ģimenes ārsta atklātu 1. vai 2.vēža stadiju un laboratorisko pakalpojumu apmaksai paredzēto līdzekļu ekonomiju.
- 115.punktā noteikti gadījumi, kad Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta sniegtais pakalpojums ir maksas pakalpojums saskaņā ar Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta maksas pakalpojumu cenrādi;
- grozījumi 11.pielikumā nosaka kapitācijas naudas plānoto apjomu.

Pārskata periodā vērtētie informatīvie ziņojumi un politikas plānošanas dokumentu projekti sociālās drošības nozarē

- 1) Finanšu ministrijas sagatavotie nodokļu politikas stratēģijas priekšlikumi;
- 2) Labklājības ministrijas sagatavotais projekts „Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014. - 2020.gadam”;
- 3) Labklājības ministrijas sagatavotais projekts „Latvijas Republikas valdības ziņojums par 1970.gada rekomendāciju Nr.135 „Par minimālās algas noteikšanu”.

Pārskata periodā sociālās drošības nozarē sagatavoto informatīvo ziņojumu un politikas plānošanas dokumentu projektu vērtējums

1) Par Finanšu ministrijas sagatavotajiem nodokļu politikas stratēģijas priekšlikumi

Projekta sagatavošanas pamats:

FM piedāvājums pamatots ar Padomes rekomendācijām par Latvijas 2013.gada Nacionālo reformu programmu 2013.-2016.gadam, kurā ietverti priekšlikumi:

- 1) Risināt situāciju saistībā ar augstajiem nabadzības rādītājiem, veicot reformas sociālajā palīdzībā, lai tā attiektos uz lielāku iedzīvotāju skaitu, uzlabojot pabalstu adekvātumu un veicot pabalstu saņēmēju aktivizēšanas pasākumus.
- 2) Pastiprināt īstenošanas mehānismus, lai efektīvi samazinātu bērnu nabadzību;
- 3) Likumā „Par Pārskatīto Eiropas Sociālo hartu” uzņemtajām saistībām par iedzīvotāju tiesībām uz aizsardzību pret trūkumu un sociālo nevienlīdzību;
- 4) Nepieciešamību veikt nodokļu politikas kalibrēšanu, lai veicinātu mazkvalificēto cilvēku nodarbinātību.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Izstrādāt alternatīvas iespējamām atkāpēm no 2012.gada 24.maijā Saeimā pieņemtā likuma „Grozījumi likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli””, kas paredzēja triju gadu laikā samazināt nodokļa pamatlīkmi no 25 līdz 20 procentiem

Būtiskākie priekšlikumi:

- 1) Atteikties no likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” noteiktās nodokļa pamatlīkmes samazinājuma grafika - 2014.gadā un 2015.gadā par 2 procentpunktiem katrā;
- 2) Lielāko daļu no atbrīvojušās „fiskālās telpas” izmantot neapliekamā minimuma (NM) paaugstināšanai zemo algu sektorā;
- 3) Nelielu daļu izmantot atvieglojumu par apgādībā esošajām personām (AAP) paaugstināšanai;
- 4) Pārējo atbrīvoto „fiskālo telpu” izmantot valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu papildināšanai
- 5) Atteikties no NM piemērošanas, ja personai ir relatīvi lieli ienākumi.

LDDK iepazīnās ar Finanšu ministrijas (FM) izstrādātajiem Nodokļu politikas stratēģijas priekšlikumiem (turpmāk tekstā - Priekšlikumi) un izteica šādus apsvērumus:

Par neapliekamo minimumu (NM) un atvieglojumiem par apgādībā esošajām personām (AAP)

- 1) FM Priekšlikumos bija minēts, ka NM teorētiski definētā nozīme ir atbrīvot no aplikšanas ar nodokli minimālo summu, kas nepieciešama cilvēka eksistences

minimālajiem izdevumiem. Tāpēc ilgtermiņā jāorientējas uz mērķi, ka NM nav tikai naudas summa, kas tiek definēta, vadoties no budžeta ierobežotajām iespējām, bet tuvinās savai patiesajai nozīmei.

LDDK vērsa uzmanību uz to, ka šis mērķis ir nodrošināts, jo 2013.gadā NM par 10 LVL pārsniedz Ministru kabineta normatīvi noteikto garantēto minimālo ienākumu (GMI) līmeni.

- 2) FM Priekšlikumos bija minēts: „pašreiz iedibinātā prakse, ka AAP ir lielāka nekā NM ir atbalstāma tikai pašreizējā situācijā, kad ir vēlme rūpēties par bērnu labklājību. Nākotnē NM un AAP ir jābūt vismaz vienādam, lai gan parastā valstu nodokļu uzlikšanas prakse liecina, ka AAP ir mazāki nekā NM.

LDDK vērsa uzmanību uz to, ka AAP un NM nav vērtējami atrauti no cita veida atbalsta dažādām sociālajām grupām, tai skaitā ģimenēm ar bērniem. Apgalvojums par valstu parasto praksi būtu vietā tad, ja cita veida atbalsts ģimenēm ar bērniem būtu daudz nopietnāks, nekā Latvijā šobrīd noteiktais ģimenes valsts pabalsts (ĢVP).

LDDK ieskatā:

- 1) ilgtermiņā jāorientējas uz mērķi, ka NM (AAP) ir vienāds, katrai personai piekrītošs lielums neatkarīgi no tā, kurai sociālajai grupai tā pieder. Izņēmums var būt invalīdi vai citas īpaši aizsargājamās sociālās grupas, kurām var būt lielāks NM;
- 2) ņemot vērā valsts ierobežotos resursus, atsevišķu sociālo grupu nabadzības riskus un iespējas ietekmēt savu materiālo stāvokli, kā arī nabadzības ietekmi uz indivīdu un valsts un nākotni, prioritāri ir jāpaaugstina AAP par apgādībā esošajiem bērniem, līdz tas sasniedz otru lielajai īpaši aizsargājamajai sociālajai grupai – pensionāriem – noteikto NM un pēc tam jāpaaugstina NM līdz ir sasniegts ilgtermiņa mērķis.

Par NM attīstības scenārijiem

FM Priekšlikumos bija piedāvāti vairāki NM attīstības scenāriji, tai skaitā:

1.Scenārijs (*Lietuvas modelis*)

fiksēta NM bāze – 100 Ls mēnesī;

NM 20% samazinājums par bruto pārsnieguma daļu (piemēram, ja bruto alga 250 Ls, $NM = 100 - 20\% \cdot (250 - 100) = 70$ Ls).

ja bruto ienākums pārsniedz 600 Ls mēnesī, NM ir 0.

2.Scenārijs - diferencēts neapliekamais minimums

fiksēta NM bāze – 100 Ls mēnesī;

NM 20% samazinājums par bruto pārsnieguma daļu (piemēram, bruto alga 250 Ls, $NM = 100 - 20\% \cdot (250 - 100) = 70$ Ls);

ja bruto ienākums pārsniedz 600 Ls mēnesī, NM ir 45 Ls mēnesī.

3.Scenārijs

NM ir 100 Ls mēnesī

LDDK neatbalstīja diferencēta NM ieviešanu, jo šāds modelis:

- 1) neveicina ieguldījumus augstas pievienotās vērtības sektoros;
- 2) neveicina vispārējo ekonomikas izaugsmi - pāreju uz efektīvu ekonomiku;
- 3) neveicina uzņēmēju motivāciju maksāt augstākas algas;
- 4) nostāda nelabvēlīgākā situācijā personas, kuras piedalās valsts uzturēšanā ar lielākiem nodokļu maksājumiem;
- 5) neveicina motivāciju maksāt nodokļus;
- 6) ir absolūti nevēlams situācijā, kad daļa atalgojuma tiek maksāts apejot nodokļus;
- 7) darba tirgus apstākļos faktiski ir dāvinājums uzņēmējiem, kuri maksā zemākas algas;

LDDK ieskatā labākais scenārijs attiecībā uz NM ir: vispirms iespēju robežās pakāpeniski palielināt AAP, kamēr tas sasniedz Ls 165 mēnesī, pēc tam pakāpeniski celt NM līdz tādām pašām līmenim (Ls 165 vai citam, ja tas ir paaugstināts arī citām grupām).

Par NM attīstības scenāriju izvērtējumu

FM piedāvājuma NM attīstības scenāriju izvērtējuma sadaļā „Pozitīvie aspekti” minēts, ka diferencēta NM ieviešanas gadījumā pakāpeniski samazinās vēlme slēpt ienākumus virs minimālā līmeņa.

LDDK ieskatā šis nav pamatots arguments, jo realitātē šādai sistēmai ir pilnīgi pretējs efekts. Diferencēta NM ieviešanas gadījumā vēlme slēpt ienākumus virs minimālā līmeņa nevis samazinās, bet palielinās.

Attiecībā uz ienākumu slēpšanas motivācijas samazināšanu vislabāk darbojas regresīvs IIN, bet nākamais labākais instruments ir likmes samazinājums.

Savukārt NM paaugstinājums, kā ienākumu slēpšanas motivācijas samazināšanas instruments, var darboties tikai tad, ja NM pārsniedz ienākumu augstāko iespējamo līmeni. Tomēr šādā gadījumā jāreķinās, ka IIN vairs nevar veikt fiskālo funkciju (šādos apstākļos IIN faktiski vairs nepastāv).

LDDK ieskatā Finanšu ministrijas piedāvājumam bija vairākas būtiskas blaknes, tai skaitā: FM savus priekšlikumus pozicionēja kā nabadzības un nevienlīdzības mazināšanas instrumentu, tomēr piedāvājums vairāk orientēties uz neapliekamā minimuma (NM) nevis uz atvieglojumiem par apgādībā esošajām personām (AAP) paaugstināšanu, faktiski neatbilda paustajai pozīcijai, jo NM, kā nabadzības un nevienlīdzības mazināšanas instruments, var būt efektīvs vienīgi sabiedrībā, kurā visas mājsaimniecības ir identiskas un no katras mājsaimniecības darba tirgū ir iesaistīto personu skaits ir vienāds.

Ņemot vērā, ka realitātē šāds sabiedrības modelis nepastāv, kā arī to, ka būtiskākais nabadzības riska pieauguma faktors ir apgādnieku / apgādājamo skaita attiecība mājsaimniecībās, efektīvākais nabadzības riska samazinājuma instruments nodokļu sistēmas ietvaros ir tieši AAP paaugstināšana.

Kā otru nabadzības un nevienlīdzības mazināšanas instrumentu FM piedāvāja ienākumatkarīgu, diferencētu NM, kas, ienākumiem pieaugot, samazinātos. Tomēr arī šis - ārēji it kā pievilcīgais modelis, faktiski ir pseido instruments, jo:

- 1) Piedāvājums vislielāko uzlabojumu dod vienas personas mājsaimniecībām pie nosacījuma, ja šī persona ir nodarbināta un saņem relatīvi nelielu atalgojumu. Tomēr pat gadījumā, ja vienas personas mājsaimniecība saņem ienākumus no vienas līdz divu minimālo algu līmenī (šādai atalgojuma grupai bija paredzēts piemērot maksimālo NM), tad tā nav mājsaimniecība ar augstu nabadzības risku;
- 2) savukārt attiecībā uz nabadzīgākajām mājsaimniecībām, kurās, kā jau iepriekš minēts, apgādnieku / apgādājamo skaita attiecība ir par labu apgādājamo skaitam, piedāvājums ir neefektīvs, jo NM dotais labums (ienākuma pieaugums) jādala uz visiem mājsaimniecības locekļiem;
- 3) no gada ienākumiem atkarīgu, diferencētu NM var ieviest balstoties uz gada ienākumu deklarācijām, tātad, realitātē to var veidot kā samaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksātās daļas atmaksu nākamajā taksācijas periodā;
- 4) šāda sistēma neveicina virzību no tā saucamajām „aplokšņu algām” (sistēma, kuras ietvaros pēc darba devēja un darba ņēmēja vienošanās valstij tiek uzrādīta un ar darba nodokļiem aplikta tikai daļa no atalgojuma);
- 5) šādai sistēmai ir augsti administrēšanas izdevumi;
- 6) ņemot vērā, ka Latvijas darba tirgū atalgojuma noteikšana balstās uz tirgus ekonomikas principiem – tas ir, alga ir atkarīga no piedāvājuma un pieprasījuma līknēm, diferencēts NM, kas pieaugot atalgojuma līmenim samazinās, faktiski ir valsts dāvinājums darba devējiem, kuri maksā relatīvi nelielas algas un atrāvums darba devējiem, kuri maksā relatīvi lielas algas;

- 7) šāda sistēma neveicina virzību uz augstākas pievienotās vērtības ekonomiku un uz augstāku vidējo algu līmeni.

LDDK izteica šādus priekšlikumus:

- 1) ilgtermiņā virzīties uz modeli, ka katrai personai ir vienāds ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekams lielums (NM kas ir identisks AAP) neatkarīgi no tā, kurai sociālajai grupai tā pieder.
Izņēmums var būt invalīdi vai citas īpaši aizsargājamas sociālās grupas, kurām var būt lielāks NM;
- 2) ņemot vērā valsts ierobežotos resursus, atsevišķu sociālo grupu nabadzības riskus un iespējas ietekmēt savu materiālo stāvokli, kā arī nabadzības ietekmi uz indivīdu un valsts un nākotni, prioritāri ir jāpaaugstina AAP par apgādībā esošajiem bērniem, līdz tas sasniedz otru lielajai īpaši aizsargājamajai sociālajai grupai – pensionāriem – noteikto NM un pēc tam jāpaaugstina NM līdz ir sasniegts ilgtermiņa mērķis;
- 3) Atteikties no ienākumatkarīga, diferencēta NM.

LDDK priekšlikumi daļēji tika ņemti vērā un Finanšu ministrija attiecībā uz darba nodokļiem izstrādāja un iesniedza jaunu priekšlikumu paketi, kas paredzēja:

- 1) Atteikties no plānotās diferencēta NM ieviešanas 2014.gadā;
- 2) Būtiski palielināt AAP(līdz Ls 116 (165 euro) mēnesī);
- 3) Nebūtiski palielināt NM (līdz Ls 53 (75 euro) mēnesī);
- 4) Atteikties no likumā noteiktā IIN samazināšanas plāna pilnas realizācijas;
 - a) 2014.gadā nesamazināt IIN likmi,
 - b) 2015.gadā samazināt IIN likmi par vienu procentpunktu,
 - c) 2016.gadā samazināt IIN likmi par diviem procentpunktiem;
- 5) 2014.gadā par vienu procentpunktu samazināt obligātās sociālās apdrošināšanas likmi.

2) Par projektu „Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014. - 2020.gadam”

Projekta sagatavošanas pamats:

Pamatnostādnes izstrādātas saskaņā ar ANO Konvenciju „Par personu ar invaliditāti tiesībām” (turpmāk – Konvencija) un pasākumu plānu „ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas plānu 2010.-2012.gadam” (Ministru kabineta 2009.gada 12.oktobra rīkojums Nr.693 (prot. Nr.67 53.§).

Projekta sagatavošanas mērķis:

Projekta mērķis ir veicināt personu ar invaliditāti pamattiesību un pamatbrīvību nodrošināšanu saskaņā ar Konvencijā noteiktajiem principiem.

Būtiskākie priekšlikumi:

Tā kā Konvencija ir plašs cilvēktiesību dokuments, kas skar gan pilsoniskās un politiskās tiesības, gan ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības, līdz ar to pilnīga Konvencijā noteikto tiesību īstenošana ir iespējama tikai pakāpeniski, vairāku gadu perspektīvā. Par turpmāko septiņu gadu prioritārajiem rīcības virzieniem invaliditātes politikas jomā ir noteikti izglītība, nodarbinātība, sociālā aizsardzība un sabiedrības izpratne.

LDDK iepazīnās ar LM izstrādāto projektu un iebilda pret Projekta sadaļu 2.3.3.”Valsts sniegtais atbalsts” LM piedāvātajā redakcijā.

Konvencijas 28.pantā ir noteikts, ka «Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības uz atbilstošu dzīves līmeni sev un saviem ģimenes locekļiem, tostarp uz pienācīgu pārtiku, apģērbu un mājokli un uz pastāvīgu dzīves apstākļu uzlabošanu, un veic atbilstošus

pasākumus, lai nodrošinātu un veicinātu šo tiesību īstenošanu bez diskriminācijas invaliditātes dēļ.»

Latvijā esošais sociālā nodrošinājuma modelis un sociālās apdrošināšanas modelis paredz sociālās garantijas tikai pašam invalīdam, bet tas nav pietiekams gadījumā, ja invalīda apgādībā ir citas personas.

Latvijas Civillikuma 179.pantā ir noteikti vecāku pienākumi samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnus. Turklāt, panta 5.daļā ir noteikts, ka vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, ir pienākums nodrošināt katram bērnam uzturlīdzekļu vismaz Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā.

Latvijā ne esošais sociālā nodrošinājuma modelis, ne esošais sociālās apdrošināšanas modelis neietver personai ar invaliditāti nepieciešamo aizsardzību pret apgādnieka darbspēju neesamību vai darbspēju zudumu, kā rezultātā šīs personas nevar izpildīt pienākumu uzturēt savus bērnus. Lai to novērstu, nepieciešams ieviest divus jaunus atbalsta veidus:

- a) sociāli neapdrošinātajām personām - sociālā nodrošinājuma pabalsts personai ar invaliditāti apgādnieka pienākumu izpildei;
- b) sociāli apdrošinātajām personām - apgādnieka darbspēju zaudējuma pensija (kā darbspēju zudumam proporcionāls atvasinājums no apgādnieka darbspēju zaudējuma pensijas).

Priekšlikumi īsā termiņā tika noraidīti ar piebildi, ka, sagatavojot rīcības plānus, tiks izvērtēts, cik daudz var ietvert pasākumus, kas prasa papildus budžeta līdzekļus.

3) Par projektu „Latvijas Republikas valdības ziņojums par 1970.gada rekomendāciju Nr.135 „Par minimālās algas noteikšanu”

LDDK iepazīnās ar LM izstrādāto projektu „Latvijas Republikas valdības ziņojums par 1970.gada rekomendāciju Nr.135 „Par minimālās algas noteikšanu” un izteica vairākus redakcionālus priekšlikumus no kuriem daļa tika ņemti vērā.

Pārskata periodā vērtētie normatīvo aktu projekti sociālās drošības nozarē

- 1) Finanšu ministrijas sagatavotais normatīvā akta projekts „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.565 „Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku sociālajām garantijām” (VSS-4);
- 2) Finanšu ministrijas sagatavotais normatīvā akta projekts „Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma nodokli””;
- 3) Ekonomikas ministrijas sagatavotais normatīvā akta projekts „Kārtība kādā privatizētā valsts vai pašvaldības īpašuma objekta jaunie īpašnieki, ja tie nepilda darbaspēka izmantošanas saistības, veic iemaksas valsts sociālās apdrošināšanas budžetā.

Pārskata periodā sociālās drošības nozarē sagatavoto normatīvo aktu projektu vērtējums

- 1) *Par Finanšu ministrijas sagatavoto normatīvā akta projektu „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.565 „Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku sociālajām garantijām” (VSS-4)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Finanšu ministrijas iniciatīva.

Projekta sagatavošanas mērķis:

Unificēt nelaimes gadījumā gūtā veselības bojājuma smaguma pakāpes noteikšanu amatpersonām (darbiniekiem).

Projekts paredz, ka nelaimes gadījumā gūtā veselības bojājuma smaguma pakāpi amatpersonai (darbiniekam) noteiks tikai viena institūcija – Iekšlietu ministrijas Centrālā medicīnas ekspertīzes komisija kura šobrīd nosaka veselības bojājuma smaguma pakāpi Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzītumu vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi. Savukārt Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija, kura šobrīd arī ir iesaistīta veselības bojājumu noteikšanā, noteiks tikai invaliditāti. LDDK iepazīs ar FM izstrādāto projektu un izteica vairākus redakcionālus priekšlikumus no kuriem daļa tika ņemti vērā.

- 2) *Par Finanšu ministrijas sagatavoto normatīvā akta projektu „Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma nodokli””*

Projekta sagatavošanas pamats:

Likumprojekts izstrādāts, izpildot Ministru kabineta 2012.gada 19.jūnija sēdes protokollēmuma Nr.34 36.§ „Informatīvais ziņojums “Par spēkā esošo normatīvo regulējumu un kārtību saistībā ar izsniegto būvatļauju pagarināšanu un procesa optimizēšanu”” 4.punktā doto uzdevumu un Ministru kabineta 2012.gada 18.sepembra sēdes protokollēmuma Nr.52 33.§ 4.punktā doto uzdevumu.

Projekta mērķis:

Veicinātu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saglabāšanu atbilstoši kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām, novērst situācijas, kad ar nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojuma starpniecību tiek atbalstītas personas, kas neievēro normatīvo aktu prasības attiecībā uz valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saglabāšanu.

LDDK iepazīnās ar normatīvā akta projektu un iebilda pret Projekta 2.pantā ietverto priekšlikumu komercsabiedrību īpašumā vai tiesiskā valdījumā esošo dzīvojamo māju daļām un nedzīvojamo māju daļām, kuru funkcionālā izmantošana ir dzīvošana, par kurām nav noslēgts īres līgums, piemērot atšķirīgu (līdz 7,5 reizēm augstāku) nodokļa likmi.

LDDK ieskatā šāda norma:

- 1) nostādītu nevienlīdzīgā situācijā publiskā un nevalsts sektora īpašniekus attiecībā uz lēmumu pieņemšanu – izīrēt vai neizīrēt dzīvojamo māju.
- 2) nostādītu nevienlīdzīgā situācijā nevalsts sektora dzīvojamo māju īpašniekus pēc pazīmes fiziska vai juridiska persona. LDDK ieskatā kā civilo tiesību subjekti, nav daļāmi komersantos un nekomersantos. Jebkurš nevalsts sektora civilo tiesību subjekts, kurš iegādājas, būvē vai tur izīrēšanai paredzētas dzīvojamās telpas, ir vienlīdz uzskatāms par komersantu pat tad, ja kā tāds nav reģistrēts;
- 3) ietvertu nesamērīgu administratīvā sloga pieaugumu, kas, turklāt, apgrūtinātu ne tikai izīrētājus, bet arī īrniekus;
- 4) Šādas normas īstenošana ietver sevī bezjēdzīgus publiskā sektora izdevumus;
- 5) Nav pamata uzskatīt, ka šāda norma ilgtermiņā aktivizēs īres tirgu. Pat ja pieņem, ka īsā termiņā tirgus varētu aktivizēties, tad ilgtermiņā efekts var būt pretējs, jo šādas normas ieviešana var mazināt komersantu motivāciju ieguldīt šajā nozarē.
- 6) Nav pamata uzskatīt, ka šāda norma samazinās īres cenas. Jebkurus papildus izdevumus, kas piedāvājuma pusē esošajiem īres tirgus dalībniekiem radīsies saistībā ar šādas normas īstenošanu, gala rezultātā samaksās patērētājs (šajā gadījumā – īrnieks).

Lai līdzsvarotu maksājumus, kā arī novērstu nepieciešamību vērtēt, kurš objekts, kurā laika posmā un cik lielā mērā tiek izmantots komercdarbībai, LDDK izteica priekšlikumu noteikt vienotu likmi, kā tas tika plānots likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" izstrādes procesā. Sākotnējā likuma redakcijā bija paredzēts pāriet uz vienotu likmi (1% apmērā) visiem apliekamajiem objektiem. Ņemot vērā, ka nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības ir būtiski pieaugušas, iespējams, ka vienotā likme varētu būt no 0,6 līdz 0,8 procentiem.

- 3) *Par Ministru kabineta noteikumu projektu „Kārtība kādā privatizētā valsts vai pašvaldības īpašuma objekta jaunie īpašnieki, ja tie nepilda darbaspēka izmantošanas saistības, veic iemaksas valsts sociālās apdrošināšanas budžetā” (VSS-443)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Projekts izstrādāts saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju” 49.panta otro daļu.

Projekta sagatavošanas mērķis:

Projekts ir sagatavots, lai precizētu:

- 1) atsauci uz spēkā esošu tiesību normu - Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu, uz kuras pamata, privatizētā valsts vai pašvaldības īpašuma objekta jaunais īpašnieks, atlaižot darbiniekus, maksā soda naudas;
- 2) kam maksā privatizētā valsts vai pašvaldības īpašuma objekta jaunais īpašnieks, ja tas neizpilda darbaspēka izmantošanas noteikumus.

LDDK iepazīnās ar Ekonomikas ministrijas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu projektu un vērsa EM uzmanību uz to, ka tās piedāvātais kompensēšanas pienākuma iestāšanās pamats - darba līguma laušana saskaņā ar Latvijas Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu, nenodrošina reālu Darbaspēka izmantošanas garantiju ievērošanu gadījumos, kad ir noteikts pienākums saglabāt noteiktu darbinieku skaitu.

LDDK priekšlikums netika ņemts vērā.

4) *Par Labklājības ministrijas sagatavoto projektu "Profesionāla sociālā darba attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam" (VSS-1030)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Deklarācijas par Valda Dombrovskā vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanas rīcības plāns² punkts 17.3., kas paredz Labklājības ministrijai sagatavot un iesniegt Ministru kabinetā rīcībpolitiku valsts atbalstam un starpinstitūciju sadarbībai, lai veicinātu profesionāla sociālā darba attīstību.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Radīt vienotu sistēmu, kura nodrošina atbalstu iedzīvotājiem sociālo problēmu mazināšanā.

Minētā mērķa sasniegšanai Projektā tika noteikti šādi rīcības virzieni:

- 1) sociālā darba kvalitātes pilnveidošana, pieejamības nodrošināšana un efektivitātes paaugstināšana;
- 2) ilgtspējīga sociālā darba nozares attīstība.

SD Pamatnostādņu uzdevumi un pasākumi ir vērsti, lai:

- 1) pilnveidotu sociālajos dienestos piemērojamus vadības kvalitātes principus;
- 2) veicinātu sociālo darbinieku konkurētspēju;
- 3) pilnveidotu sociālo darbinieku atbalsta sistēmu;
- 4) organizētu metodiskā atbalsta pasākumus;
- 5) veicinātu mazo novadu sociālo dienestu apvienošanu;
- 6) attīstītu sociālo darbu kopienā;
- 7) izveidotu mērķtiecīgu pieeju personu, kuras studē sociālā darba izglītības programmās, studiju atbalstam;
- 8) pilnveidotu sociālo darbinieku profesionalitāti;
- 9) nodrošinātu atbalstu zinātnes un pētniecības bāzes attīstībai sociālajā darbā;
- 10) veicinātu izpratni par sociālo darbu;
- 11) novērtētu ieguldījumu efektivitāti sociālajā darbā.

LDDK iepazīs ar Labklājības ministrijas sagatavoto projektu un izteica vairākus iebildumus:

LDDK iebilda pret sadaļas „Sasaiste ar starptautiskajiem līgumiem un citiem attīstības plānošanas dokumentiem” LM piedāvātajā redakcijā, jo tajā no starptautiskajiem dokumentiem bija minēta tikai Eiropas Sociālā Harta. LDDK piedāvāja ņemt vērā 2012. gadā trīs starptautisko organizāciju - Starptautiskās sociālo darbinieku federācijas,³ Starptautiskās sociālās labklājības padomes⁴ un Starptautiskās sociālā darba skolu asociācijas⁵ programmatisko dokumentu “Globālā dienaskārtība sociālajā darbā un sociālajā attīstībā”⁶ (iesniegts ANO, 2012. gada martā), kurā izklāstīti sociālā darba nākotnes attīstības jautājumi.

LDDK iebilda pret sadaļas „Situācijas raksturojums un problēmu formulējums” pirmajā rindkopā ietverto termina “rīcībspēja” skaidrojumu. Parasti šis termins tiek saistīts ar

² Apstiprināts ar MK 2012.gada 16.februāra rīkojumu Nr.84.

³ “International Federation of Social Workers”

⁴ “The International Council on Social Welfare”

⁵ “International Association of Schools of Social Work”

⁶ „The Global Agenda for Social work and social Development”, skat. Starptautiskā sociālo darbinieku federācijas mājas lapa <http://ifsw.org/>; <http://cdn.ifsw.org/assets/globalagenda2012.pdf>

⁶ Ministru kabineta 2013.gada 18.decembra rīkojums Nr.652

personas spēju apzināties savas tiesības un pienākumus un ar savām darbībām realizēt subjektīvās tiesības, uzņemties pienākumus un pildīt uzņemtās saistības. Vārdkopa „pasliktinājās iedzīvotāju rīcībspēja” rosina izdarīt secinājumu, ka Latvijas iedzīvotāji ir virzībā uz rīcības nespēju, kas piemīt bērniem līdz 7 gadu vecumam un personām, kuras garīgas slimības vai citu iemeslu dēļ nespēj pietiekamā apjomā apzināties savas tiesības un pienākumus, kā arī pieņemt lēmumus un realizēt subjektīvās tiesības.

LDDK priekšlikumi daļēji tika ņemti vērā. Profesionāla sociālā darba attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam tika apstiprinātas 2013.gada 18.decembrī⁷

5) Par Finanšu ministrijas sagatavoto Ministru kabineta noteikumu projektu "Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumos Nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” (VSS-1434)

Projekta sagatavošanas pamats:

Likuma „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu” 16.panta 1.daļa;

Euro ieviešanas kārtības likuma 30.panta 1.daļa, Ministru kabineta 2012.gada 27.jūnija rīkojuma Nr.282 „Par „Konceptiju par normatīvo aktu sakārtošanu saistībā ar euro ieviešanu Latvijā”” 3.pielikuma 650.punkts.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Projekts sagatavots, lai pilnveidotu pašvaldību izglītības iestāžu sniegto pakalpojumu izmaksas aprēķinu par vienu audzēkni un precīzāk noteiktu, kādi izdevumi atbilstoši ekonomiskās klasifikācijas kodiem izglītības iestādes izmaksu aprēķinā ir iekļaujami, kā arī novērst gadījumus, kad pašvaldības izglītības iestāžu izdevumu tāmē iekļauj nepamatoti lielus izdevumus, kuri faktiski netiek veikti.

LDDK iepazīs ar Finanšu ministrijas sagatavoto projektu un izteica vairākus iebildumus:

- 1) LDDK iebilda pret Projektu kopumā, jo saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.pantu, publiska persona, sniedzot pakalpojumus, darbojas privāto tiesību jomā, kur visiem pakalpojumu sniedzējiem, neatkarīgi no dibinātāja juridiskā statusa, ir jādarbojas uz līdzvērtīgiem nosacījumiem. Savukārt Projekts paredzēja saglabāt postpadomju sistēmai raksturīgo pakalpojumu sniedzēju dalījumu atkarīgi no tā, vai dibinātājs ir privātpersona vai pašvaldība (atvasināta publisko tiesību juridiskā persona).
- 2) LDDK iebilda pret Projektā ietverto nosacījumu, ka norēķinus var veikt ne vairāk kā par trim iepriekšējiem mēnešiem pirms līguma abu pušu parakstīšanas, jo tas gadījumā, ja pakalpojuma saņēmējs vilcinās parakstīt līgumu, nostāda pakalpojuma sniedzēju nelabvēlīgākā situācijā.
- 3) LDDK iebilda pret Projektā ietverto nosacījumu, ka izmaksu aprēķinā netiek iekļauti ieguldījumi pakalpojumu sniegšanai izmantoto ēku celtniecībā un kapitālo remontu izdevumi, jo šāds nosacījums nav pamatots un nonāk pretrunā ar punktā 20.² 4.6. noteikto īres un nomas maksu, kurā iznomātājs parasti iekļauj arī kapitālos izdevumus. LDDK ieskatā gadījumos, kad pakalpojumu sniegšanai tiek izmantots nekustamais īpašums, tad izmaksu aprēķinā ir jābūt iekļautai nekustamā īpašuma lietošanas vērtībai. Attiecībā uz ēkām, iespējams, ka norēķinu vajadzībām var noteikt vienotu ēku lietošanas izmaksu apmēru uz vienu pakalpojuma saņēmēju. Savukārt zemes lietošanas izmaksas var saistīt ar tās kadastrālo vērtību vai arī noteikt vienotu zemes lietošanas izmaksu apmēru uz vienu pakalpojuma saņēmēju.

LDDK priekšlikumi daļēji tika ņemti vērā, tomēr būtiskākais priekšlikums – veidot sistēmu, kurā visi pakalpojumu sniedzēji - neatkarīgi no dibinātāja juridiskā statusa, darbojas uz līdzvērtīgiem nosacījumiem - netika ņemts vērā.
Projekts apstiprināts Ministru kabinetā 2013.gada 12.novembrī.⁸

6) Par Labklājības ministrijas sagatavoto projektu "Pamatnostādnes sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.- 2020.gadam" (VSS-1509)

Projekta sagatavošanas pamats:

Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanas rīcības plāns⁹ punkts 17.3., kas paredz Labklājības ministrijai sagatavot un iesniegt Ministru kabinetā rīcībpolitiku valsts atbalstam un starpinstitūciju sadarbībai, lai veicinātu profesionāla sociālā darba attīstību.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Projekts ir izstrādāts, lai iezīmētu turpmākos sociālo pakalpojumu sistēmas - sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas, profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu - attīstības virzienus, uzlabotu sociālo pakalpojumu pieejamību, paaugstinātu to kvalitāti un nodrošinātu efektīvu pārvaldību.

Esošie demogrāfiskie izaicinājumi (sabiedrības novecošanās, dzimstības un darbaspējīgo iedzīvotāju īpatsvara samazināšanās, migrācija), prognozējamais darbaspēka trūkums vidējā termiņā, augstie nabadzības un sociālās atstumtības rādītāji un ierobežotie valsts un pašvaldību finanšu resursi nosaka nepieciešamību plānot tādu sociālo pakalpojumu sistēmu, kas būtu vērsta uz indivīda sociālā un ekonomiskā potenciāla maksimālu atjaunošanu un viņa integrāciju sabiedrībā un darba tirgū.

Pamatnostādņu mērķi un veicamie pasākumi ir virzīti uz to, lai nodrošinātu indivīda vajadzībām atbilstošus, sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus, kas sekmē personas pašaprūpes iespējas un neatkarīgas dzīves iespējas, bet personām, kuru aprūpe prasa nepārtrauktu speciālistu uzraudzību - nodrošinātu cienīgus dzīves apstākļus un augstas kvalitātes pakalpojumus aprūpes institūcijās.

Pamatnostādņēs iekļautie pasākumi ir vērsti trīs virzienos:

- 1) Deinstitutionalizācija;
- 2) Sabiedrībā balstīti, pēctecīgi un klienta individuālajām vajadzībām atbilstoši sociālie pakalpojumi;
- 3) Efektīva sociālo pakalpojumu pārvaldība.

Tā kā deinstitutionalizācija ir viens no pamatnostādņu svarīgākajiem rīcības virzieniem, tās īstenošanai plānots piesaistīt ES struktūrfondu finansējumu.

Deinstitutionalizācijas ietvaros tiek plānota sociālās aprūpes institūcijās dzīvojošo klientu vajadzību izpēte un individuālajām vajadzībām atbilstošas infrastruktūras un pakalpojumu attīstība pašvaldībās, valsts sociālās aprūpes centru filiāļu slēgšana un speciālistu apmācība jaunu pakalpojumu sniegšanai, kā arī pasākumi, lai pārtrauktu jaunu klientu ievietošanu institūcijās, primāri nodrošinot ārpusģimenes aprūpi ģimeniskā vidē bērniem vecumā no 0 līdz 3 gadiem, kā arī ierobežojot pilngadīgu personu, kurām ir indikācijas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu saņemšanai, ievietošanu aprūpes institūcijās, ja ir iespējas saņemt institūcijām alternatīvus pakalpojumus.

LDDK iepazīnās ar Labklājības ministrijas sagatavoto Projektu un izteica vairākus iebildumus, no kuriem būtiskākais ir pret to, ka priekšlikumi neparedz pakāpenisku pāreju

⁸ Ministru kabineta 2013.gada 12.novembra noteikumi Nr.1292;

⁹ Apstiprināts ar MK 2012.gada 16.februāra rīkojumu Nr.84.

uz pakalpojumu nodrošināšanu ar privāto pakalpojumu sniedzēju starpniecību, bet paredz finansēt valsts / pašvaldību institūciju materiālās bāzes nostiprināšanu.

LDDK ieskatā sociālo pakalpojumu nozarē ir iespējams nodrošināt pakalpojumus ar privāto pakalpojumu sniedzēju starpniecību. Valstij un pašvaldībām sociālo pakalpojumu nozarē būtu jānosaka standarti, jāveic standartu ievērošanas uzraudzība, kā arī normatīvajos aktos noteiktajam pakalpojumu spektram un saņēmēju lokam jānodrošina finansējums. Valsts un pašvaldības var piedalīties sociālo pakalpojumu sniegšanā kā privāto tiesību subjekti, bet tam ir jānotiek uz līdztiesīgiem pamatiem ar citiem privāto tiesību subjektiem. Turklāt, valstij un pašvaldībām sociālo pakalpojumu sniegšanā vajadzētu iesaistīties tikai gadījumos, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu šajā jomā.

LDDK priekšlikumi daļēji tika ņemti vērā. Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam tika apstiprinātas 2013.gada 4.decembrī¹⁰.

7) Par Finanšu ministrijas sagatavotajiem nodokļu politikas stratēģijas priekšlikumi

Projekta sagatavošanas pamats:

FM piedāvājums pamatots ar Padomes rekomendācijām par Latvijas 2013.gada Nacionālo reformu programmu 2013.-2016.gadam, kurā ietverti priekšlikumi:

- 1) Risināt situāciju saistībā ar augstajiem nabadzības rādītājiem, veicot reformas sociālajā palīdzībā, lai tā attiektos uz lielāku iedzīvotāju skaitu, uzlabojot pabalstu adekvātumu un veicot pabalstu saņēmēju aktivizēšanas pasākumus.
- 2) Pastiprināt īstenošanas mehānismus, lai efektīvi samazinātu bērnu nabadzību;
- 3) Likumā „Par Pārskatīto Eiropas Sociālo hartu” uzņemtajām saistībām par iedzīvotāju tiesībām uz aizsardzību pret trūkumu un sociālo nevienlīdzību;
- 4) Nepieciešamību veikt nodokļu politikas kalibrēšanu, lai veicinātu mazkvalificēto cilvēku nodarbinātību.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Izstrādāt alternatīvas iespējamām atkāpēm no 2012.gada 24.maijā Saeimā pieņemtā likuma „Grozījumi likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli””, kas paredzēja triju gadu laikā samazināt nodokļa pamatlīkmi no 25 līdz 20 procentiem

Būtiskākie priekšlikumi:

- 1) Atteikties no likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” noteiktās nodokļa pamatlīkmes samazinājuma grafika - 2014.gadā un 2015.gadā par 2 procentpunktiem katrā;
- 2) Lielāko daļu no atbrīvojušās „fiskālās telpas” izmantot neapliekamā minimuma (NM) paaugstināšanai zemo algu sektorā;
- 3) Nelielu daļu izmantot atvieglojumu par apgādībā esošajām personām (AAP) paaugstināšanai;
- 4) Pārējo atbrīvoto „fiskālo telpu” izmantot valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu papildināšanai;
- 5) Atteikties no NM piemērošanas, ja personai ir relatīvi lieli ienākumi.

LDDK iepazīnās ar Finanšu ministrijas (FM) izstrādātajiem Nodokļu politikas stratēģijas priekšlikumiem (turpmāk tekstā - Priekšlikumi) un izteica šādus apsvērumus:

Par neapliekamo minimumu (NM) un atvieglojumiem par apgādībā esošajām personām (AAP)

¹⁰ Ministru kabineta 2013.gada 4.decembra rīkojums Nr.589

- 1) FM Priekšlikumos bija minēts, ka NM teorētiski definētā nozīme ir atbrīvot no aplikšanas ar nodokli minimālo summu, kas nepieciešama cilvēka eksistences minimālajiem izdevumiem. Tāpēc ilgtermiņā jāorientējas uz mērķi, ka NM nav tikai naudas summa, kas tiek definēta, vadoties no budžeta ierobežotajām iespējām, bet tuvinās savai patiesajai nozīmei.

LDDK vērsa uzmanību uz to, ka šis mērķis ir nodrošināts, jo 2013.gadā NM par 10 LVL pārsniedz Ministru kabineta normatīvi noteikto garantēto minimālo ienākumu (GMI) līmeni.

- 2) FM Priekšlikumos bija minēts: „pašreiz iedibinātā prakse, ka AAP ir lielāka nekā NM ir atbalstāma tikai pašreizējā situācijā, kad ir vēlme rūpēties par bērnu labklājību. Nākotnē NM un AAP ir jābūt vismaz vienādam, lai gan parastā valstu nodokļu uzlikšanas prakse liecina, ka AAP ir mazāki nekā NM.

LDDK vērsa uzmanību uz to, ka AAP un NM nav vērtējami atrauti no cita veida atbalsta dažādām sociālajām grupām, tai skaitā ģimenēm ar bērniem. Apgalvojums par valstu parasto praksi būtu vietā tad, ja cita veida atbalsts ģimenēm ar bērniem būtu daudz nopietnāks, nekā Latvijā šobrīd noteiktais ģimenes valsts pabalsts (ĢVP).

LDDK ieskatā:

- 1) ilgtermiņā jāorientējas uz mērķi, ka NM (AAP) ir vienāds, katrai personai piekrītošs lielums neatkarīgi no tā, kurai sociālajai grupai tā pieder. Izņēmums var būt invalīdi vai citas īpaši aizsargājamās sociālās grupas, kurām var būt lielāks NM;
- 2) ņemot vērā valsts ierobežotos resursus, atsevišķu sociālo grupu nabadzības riskus un iespējas ietekmēt savu materiālo stāvokli, kā arī nabadzības ietekmi uz indivīdu un valsts un nākotni, prioritāri ir jāpaaugstina AAP par apgādībā esošajiem bērniem, līdz tas sasniedz otru lielajai īpaši aizsargājamajai sociālajai grupai – pensionāriem – noteikto NM un pēc tam jāpaaugstina NM līdz ir sasniegts ilgtermiņa mērķis.

Par NM attīstības scenārijiem

FM Priekšlikumos bija piedāvāti vairāki NM attīstības scenāriji, tai skaitā:

1.Scenārijs (*Lietuvas modelis*)

fiksēta NM bāze – 100 Ls mēnesī;

NM 20% samazinājums par bruto pārsnieguma daļu (piemēram, ja bruto alga 250 Ls, $NM = 100 - 20\% \cdot (250 - 100) = 70$ Ls).

ja bruto ienākums pārsniedz 600 Ls mēnesī, NM ir 0.

2.Scenārijs - diferencēts neapliekamais minimums

fiksēta NM bāze – 100 Ls mēnesī;

NM 20% samazinājums par bruto pārsnieguma daļu (piemēram, bruto alga 250 Ls, $NM = 100 - 20\% \cdot (250 - 100) = 70$ Ls;

ja bruto ienākums pārsniedz 600 Ls mēnesī, NM ir 45 Ls mēnesī.

3.Scenārijs

NM ir 100 Ls mēnesī

LDDK neatbalstīja diferencēta NM ieviešanu, jo šāds modelis:

- 1) neveicina ieguldījumus augstas pievienotās vērtības sektoros;
- 2) neveicina vispārējo ekonomikas izaugsmi - pāreju uz efektīvu ekonomiku;
- 3) neveicina uzņēmēju motivāciju maksāt augstākas algas;
- 4) nostāda nelabvēlīgākā situācijā personas, kuras piedalās valsts uzturēšanā ar lielākiem nodokļu maksājumiem;
- 5) neveicina motivāciju maksāt nodokļus;

- 6) ir absolūti nevēlams situācijā, kad daļa atalgojuma tiek maksāts apejot nodokļus;
- 7) darba tirgus apstākļos faktiski ir dāvinājums uzņēmējiem, kuri maksā zemākas algas;

LDDK ieskatā labākais scenārijs attiecībā uz NM ir: vispirms iespēju robežās pakāpeniski palielināt AAP, kamēr tas sasniedz Ls 165 mēnesī, pēc tam pakāpeniski celt NM līdz tādām pašām līmenim (Ls 165 vai citam, ja tas ir paaugstināts arī citām grupām).

Par NM attīstības scenāriju izvērtējumu

FM piedāvājuma NM attīstības scenāriju izvērtējuma sadaļā „Pozitīvie aspekti” minēts, ka diferencēta NM ieviešanas gadījumā pakāpeniski samazinās vēlme slēpt ienākumus virs minimālā līmeņa.

LDDK ieskatā šis nav pamatots arguments, jo realitātē šādai sistēmai ir pilnīgi pretējs efekts. Diferencēta NM ieviešanas gadījumā vēlme slēpt ienākumus virs minimālā līmeņa nevis samazinās, bet palielinās.

Attiecībā uz ienākumu slēpšanas motivācijas samazināšanu vislabāk darbojas regresīvs IIN, bet nākamais labākais instruments ir likmes samazinājums.

Savukārt NM paaugstinājums, kā ienākumu slēpšanas motivācijas samazināšanas instruments, var darboties tikai tad, ja NM pārsniedz ienākumu augstāko iespējamo līmeni. Tomēr šādā gadījumā jāreķinās, ka IIN vairs nevar veikt fiskālo funkciju (šādos apstākļos IIN faktiski vairs nepastāv).

LDDK ieskatā Finanšu ministrijas piedāvājumam bija vairākas būtiskas blaknes, tai skaitā: FM savus priekšlikumus pozicionēja kā nabadzības un nevienlīdzības mazināšanas instrumentu, tomēr piedāvājums vairāk orientēties uz neapliekamā minimuma (NM) nevis uz atvieglojumiem par apgādībā esošajām personām (AAP) paaugstināšanu, faktiski neatbilda paustajai pozīcijai, jo NM, kā nabadzības un nevienlīdzības mazināšanas instruments, var būt efektīvs vienīgi sabiedrībā, kurā visas mājsaimniecības ir identiskas un no katras mājsaimniecības darba tirgū ir iesaistīto personu skaits ir vienāds.

Ņemot vērā, ka realitātē šāds sabiedrības modelis nepastāv, kā arī to, ka būtiskākais nabadzības riska pieauguma faktors ir apgādnieku/ apgādājamo skaita attiecība mājsaimniecībās, efektīvākais nabadzības riska samazinājuma instruments nodokļu sistēmas ietvaros ir tieši AAP paaugstināšana.

Kā otru nabadzības un nevienlīdzības mazināšanas instrumentu FM piedāvāja ienākumatkarīgu, diferencētu NM, kas, ienākumiem pieaugot, samazinātos. Tomēr arī šis - ārēji it kā pievilcīgais modelis, faktiski ir pseido instruments, jo:

- 1) Piedāvājums vislielāko uzlabojumu dod vienas personas mājsaimniecībām pie nosacījuma, ja šī persona ir nodarbināta un saņem relatīvi nelielu atalgojumu. Tomēr pat gadījumā, ja vienas personas mājsaimniecība saņem ienākumus no vienas līdz divu minimālo algu līmenī (šādai atalgojuma grupai bija paredzēts piemērot maksimālo NM), tad tā nav mājsaimniecība ar augstu nabadzības risku;
- 2) savukārt attiecībā uz nabadzīgākajām mājsaimniecībām, kurās, kā jau iepriekš minēts, apgādnieku / apgādājamo skaita attiecība ir par labu apgādājamo skaitam, piedāvājums ir neefektīvs, jo NM dotais labums (ienākuma pieaugums) jādala uz visiem mājsaimniecības locekļiem;
- 3) no gada ienākumiem atkarīgu, diferencētu NM var ieviest balstoties uz gada ienākumu deklarācijām, tātad, realitātē to var veidot kā samaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksātās daļas atmaksu nākamajā taksācijas periodā;
- 4) šāda sistēma neveicina virzību no tā saucamajām „aplokšņu algām” (sistēma, kuras ietvaros pēc darba devēja un darba ņēmēja vienošanās valstij tiek uzrādīta un ar darba nodokļiem aplikta tikai daļa no atalgojuma);
- 5) šādai sistēmai ir augsti administrēšanas izdevumi;
- 6) ņemot vērā, ka Latvijas darba tirgū atalgojuma noteikšana balstās uz tirgus ekonomikas principiem – tas ir, alga ir atkarīga no piedāvājuma un pieprasījuma

līknēm, diferencēts NM, kas pieaugot atalgojuma līmenim samazinās, faktiski ir valsts dāvinājums darba devējiem, kuri maksā relatīvi nelielas algas un atrāvums darba devējiem, kuri maksā relatīvi lielas algas;

- 7) šāda sistēma neveicina virzību uz augstākas pievienotās vērtības ekonomiku un uz augstāku vidējo algu līmeni.

LDDK izteica šādus priekšlikumus:

- 1) ilgtermiņā virzīties uz modeli, ka katrai personai ir vienāds ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekams lielums (NM kas ir identisks AAP) neatkarīgi no tā, kurai sociālajai grupai tā pieder.
Izņēmums var būt invalīdi vai citas īpaši aizsargājamas sociālās grupas, kurām var būt lielāks NM;
- 2) ņemot vērā valsts ierobežotos resursus, atsevišķu sociālo grupu nabadzības riskus un iespējas ietekmēt savu materiālo stāvokli, kā arī nabadzības ietekmi uz indivīdu un valsts un nākotni, prioritāri ir jāpaaugstina AAP par apgādībā esošajiem bērniem, līdz tas sasniedz otru lielajai īpaši aizsargājamajai sociālajai grupai – pensionāriem – noteikto NM un pēc tam jāpaaugstina NM līdz ir sasniegts ilgtermiņa mērķis;
- 3) Atteikties no ienākumatkarīga, diferencēta NM.

LDDK priekšlikumi daļēji tika ņemti vērā un Finanšu ministrija attiecībā uz darba nodokļiem izstrādāja un iesniedza jaunu priekšlikumu paketi, kas paredzēja:

- 6) Atteikties no plānotās diferencēta NM ieviešanas 2014.gadā;
- 7) Būtiski palielināt AAP (līdz Ls 116 (165 euro) mēnesī);
- 8) Nebūtiski palielināt NM (līdz Ls 53 (75 euro) mēnesī);
- 9) Atteikties no likumā noteiktā IIN samazināšanas plāna pilnas realizācijas;
 - d) 2014.gadā nesamazināt IIN likmi,
 - e) 2015.gadā samazināt IIN likmi par vienu procentpunktu,
 - f) 2016.gadā samazināt IIN likmi par diviem procentpunktiem;
- 10) 2014.gadā par vienu procentpunktu samazināt obligātās sociālās apdrošināšanas likmi.

8) Par Labklājības ministrijas (LM) izstrādāto projektu „Konceptija par izdienas pensiju piešķiršanu” (VSS-1678)

Projekta sagatavošanas pamats:

Ministru kabineta 2010.gada 17.novembra rīkojuma Nr.674 „Par Konceptiju par sociālās apdrošināšanas sistēmas stabilitāti ilgtermiņā” 6.punktu¹¹, kas noteica, ka LM sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām, ņemot vērā demogrāfiskos un darba tirgus apstākļus, kā arī dienestu specifiku, ir jāsagatavo priekšlikumi izdienas pensiju sistēmas pilnveidošanai.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Atbilstoši demogrāfiskajām izmaiņām nākotnē un vispārējām pensionēšanās vecuma pieauguma tendencēm, nepieciešams pārskatīt no valsts pamatbudžeta finansēto izdienas pensiju piešķiršanas vecumu un apdrošināšanas stāžu, pilnveidot izdienas pensiju sistēmu, kā arī nodrošināt izdienas pensiju tiesības personām, kuru darba specifika atbilst izdienas pensiju būtībai.

Būtiskākie priekšlikumi:

Projekts paredzēja šādus risinājuma variantus:

¹¹ 12.03.2013 MK rīkojums Nr.84 (prot. Nr.13 28§)

1.variants - saglabāt esošo izdienas pensiju tiesību loku, veicot vairākas izmaiņas no 2016.gada 1.janvāra¹²:

1. Pakāpeniski paaugstināt izdienas pensijas pieprasīšanas vecumu, katru gadu paaugstinot to par sešiem mēnešiem, izņemot militārpersonas un tiesnešus:
2. izdienas pensiju 10 gadus pirms vispārējā pensionēšanās vecuma (izņemot militārpersonas, kurām tiesības uz izdienas pensiju ir atkarīgas tikai no dienesta laika) var pieprasīt valsts drošības iestāžu amatpersonas un valsts amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm, ja dienests saistīts ar valsts iekšējo/ ārējo drošību un dienesta veikšanai valsts noteikusi speciālas veselības stāvokļa, fiziskās sagatavotības un psiholoģisko īpašību pārbaudes, kas tiek kontrolētas visu dienesta laiku.
3. izdienas pensiju 5 gadus pirms vispārējā pensionēšanās vecuma var pieprasīt personas, kuras strādā ar valsts iekšējo/ārējo drošību saistītās valsts iestādēs un pakļautas psihoemocionāliem riskiem un kuru darbs saistīts ar speciāliem ierobežojumiem darbavietā.
4. Paaugstināt minimālo nepieciešamo izdienas stāžu līdz 25 gadiem, kurā ieskaita 50% no citās iestādēs, komercsabiedrībās un organizācijās nostrādātā laika, ja darbā/dienestā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, amatpersona nostrādājusi vismaz 15 gadus.
5. Izdienas stāžā ieskaitāms tas darbs/dienests, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, proti, personai mainot darbavietas, ja darbs tajos dod tiesības uz izdienas pensiju, izdienas stāžā tiktu ieskaitīti visi šie periodi.
6. Analogu darbu izdienas stāžā ieskaita vienādā apmērā visām personu kategorijām, kurām tiesības uz izdienas pensiju.
7. Noteikt pensijas apmēru - 55% no vidējās mēneša darba samaksas par pēdējiem pieciem gadiem pirms pensijas pieprasīšanas (tiesnešiem – 65%) un par katru izdienas stāža gadu virs minimālā izdienas stāža to palielina par 2% no darba/dienesta atalgojuma. Minimālais izdienas pensijas apmērs nedrīkst būt mazāks par valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēru, maksimālais izdienas pensijas apmērs nedrīkst pārsniegt 80% no vidējās mēneša darba samaksas.
8. Izdienas pensijas izmaksu pārtrauc laikā, kad izdienas pensijas saņēmējs uzsāk vai turpina darbu (dienestu) amatā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju.
9. No izdienas pensiju saņēmēju loka izslēdzami amati, kuri nodrošina atbalsta funkciju veikšanu (lietvedība, grāmatvedība, nodrošinājuma daļa u.tml.).
10. Kultūras darbinieki tiesības uz izdienu pensiju (speciālo valsts pensiju) iegūst tikai pēc izdienas stāžā nepieciešamo gadu nostrādāšanas attiecīgajā profesijā, t.i. baleta māksliniekiem – 18 gadiem, solistiem vokālistiem un cirka māksliniekiem – 20 gadiem, teātru aktieriem – 30 gadiem.
11. Tiesnešu un kultūras darbinieku izdienas pensiju turpmāk saukt „tiesnešu speciālā valsts pensija” un „kultūras darbinieku speciālā valsts pensija”.
12. Katrs resors (izņemot Aizsardzības ministriju un Satversmes aizsardzības biroju), sākot ar 2015.gada valsts budžeta bāzes izdevumu sagatavošanas procesu, nodrošina informācijas iesniegšanu Labklājības ministrijai par resora izdienas pensiju saņēmējiem, plānoto izdienas pensiju saņēmēju skaitu, kā arī izdienas pensiju izmaksai nepieciešamo finanšu apjomu.

2.variants – esošo izdienas pensiju loku paplašināt, iekļaujot visas personu kategorijas, kuru darbs saistīts ar valsts iekšējo un/vai ārējo drošību, veicot šādas izmaiņas no 2016.gada 1.janvāra¹³:

¹² Risinājuma variantā norādītas tikai plānotās izmaiņas, tas nozīmē, ka pārējie izdienas pensiju nodrošināšanas kritēriji paliek nemainīgi

- 1) Attiecībā uz esošo izdienas pensiju saņēmēju loku attiecas koncepcijas 1.varianta 1. - 9.punktā noteiktās izmaiņas.
- 2) Papildināt izdienas personu loku, kurām ir tiesības uz izdienas pensiju, ar šādām kategorijām:
 - a) VID Finanšu policijas pārvaldes darbinieki;
 - b) VID Muitas pārvaldes darbinieki;
 - c) VID Muitas kriminālpārvaldes darbinieki;

Minēto iestāžu amatpersonām, pretendējot uz dienestu, ir obligātas veselības pārbaudes, fiziskās un psiholoģiskās pārbaudes. Ja tiks ieviestas fiziskās un psiholoģiskās pārbaudes visu dienesta laiku, kā tas ir Lekšlietu ministrijas un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām atbilstoši Lekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likumam, tad izdienas pensijas piešķiramas pēc analogijas ar IeM struktūrās strādājošo izdienas pensiju nosacījumiem.

 - d) MIDD darbinieki;

MIDD darbiniekiem izdienas pensijas nodrošināmas atbilstoši valsts drošības iestāžu (SAB, DP) izdienas pensiju nosacījumiem. Valsts drošības iestāžu amatpersonām izdienas pensiju regulējums būtu jānosaka vienā valsts drošības iestāžu izdienas pensiju likumā.
- 3) Katrs resors (izņemot Aizsardzības ministriju un Satversmes aizsardzības biroju), sākot ar 2015.gada valsts budžeta bāzes izdevumu sagatavošanas procesu, nodrošina informācijas iesniegšanu LM par resora izdienas pensiju saņēmējiem, plānoto izdienas pensiju saņēmēju skaitu, kā arī izdienas pensiju izmaksai nepieciešamo finanšu apjomu.

LDDK iepazīs ar Labklājības ministrijas (LM) izstrādāto projektu un iebilda pret to šādu iemeslu dēļ:

- 1) Vecums, no kura personas var pretendēt uz izdienas pensiju, ir ļoti zems un tam nav nekāda sakara ar vispārējo vecuma darbspēju zudumu, bet gan ar iespēju samazināšanos strādāt konkrētā profesijā;
- 2) Tas, ka vairākās profesijās vispārējās prasības pret veselības stāvokli un fizisko sagatavotību ir augstākas, kā arī tas, ka, pieaugot vecumam pieaug risks zaudēt iespēju turpināt darbu savā profesijā, ir iepriekš zināms faktors;
- 3) Latvijā notiek strauja sabiedrības novecošanās;
- 4) Samazinās darbspējas vecuma personu īpatsvars;
- 5) Palielinās pensijas vecuma personu īpatsvars;
- 6) Lai nodrošinātu vismaz cerības uz sociālā budžeta ilgtspēju, ir uzsākta vispārējā pensijas vecuma paaugstināšana;
- 7) Lai ar samērīgiem nodokļiem pensiju sistēma varētu normāli funkcionēt, darbspējas periodam vidēji vismaz divas reizes ir jāpārsniedz vecuma darbnespējas pabalsta (pensijas) saņemšanas periods;
- 8) Tas, ka persona medicīnisku vai citu iemeslu dēļ zaudē tiesības turpināt darbu savā profesijā, neliecina par personas vispārēju darbspēju zudumu;
- 9) Personu, kuras var pretendēt uz izdienas pensiju, veselības stāvoklis un darbspēju līmenis parasti nav sliktāks par vienaudžu veselības stāvokli un darbspēju līmeni;
- 10) Ja kaut kādu iemeslu dēļ kādas konkrētas personas veselības stāvoklis ir sliktāks un darbspēju līmenis ir būtiski zemāks, ir jāvērtē un jārisina individuāli (ārstēšana, rehabilitācija, sociālā atbalsta sistēma u.c.). Katrā ziņā tas nevar būt iemesls noteikt pazeminātu pensionēšanās vecumu visai vecumgrupai;

¹³ Risinājuma variantā norādītas tikai plānotās izmaiņas, tas nozīmē, ka pārējie izdienas pensiju nodrošināšanas kritēriji paliek nemainīgi

- 11) Esošā izdienas pensiju sistēma ierobežo valsts iespējas noteikt augstāku atalgojumu šajās profesijās strādājošajām personām aktīvajā dienesta (darba) periodā un samazina šo personu iespējas uzturēt savas ģimenes;
- 12) Esošā izdienas pensiju sistēma ar ekonomiskām metodēm „izstumj” no dienesta (darba) daudzus augsti kvalificētus speciālistus, kuriem ir izdevīgāk saņemt izdienas pensiju un strādāt citā nozarē, nevis turpināt dienestu (darbu) profesijā.
- 13) Projektā nav paredzēta tāda izdienas pensiju sistēmas reforma, kas nodrošinātu visu personu potenciāla maksimālu izmantošanu, ļautu straujāk paaugstināt atalgojumu, novērstu nenovērtēšanas sajūtu dienestiem, kuri izdienas pensiju nesaņem, lai gan, iespējams, strādā pat sarežģītākos apstākļos (piemēram, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests), nekā atsevišķi dienesti, kuriem ir iespēja saņemt izdienas pensiju.

LDDK ieskatā izdienas pensiju sistēma pakāpeniski ir jāaizstāj ar atbalsta sistēmu profesijas maiņai. Izņēmums var būt personas 5 gadus pirms vispārējā pensionēšanās vecuma, kad, iespējams, profesijas maiņas periods un izmaksas nav samērīgas ar atlikušo periodu līdz vispārējā pensionēšanās vecuma sasniegšanai.

Tomēr arī šajā gadījumā labākais risinājums ir:

- 1) paredzēt šīm kategorijām priekšlaicīgas pensionēšanās iespēju piecus gadus pirms vispārējā pensionēšanās vecuma sasniegšanas;
- 2) noteikt, ka darba devējs par šo kategoriju darba ņēmējiem dienesta (darba) periodā veic iemaksas īpašā uzkrājumu fondā no kura, iestājoties riskam, ka persona medicīnisku vai citu iemeslu dēļ zaudē tiesības turpināt darbu savā profesijā, pēc personas izvēles:
 - a) tiek pilnīgi vai daļēji finansēta apmācība citai profesijai;
 - b) tiek veikta pensijas izmaksa priekšlaicīgas pensionēšanās gadījumā;
 - c) tiek palielināts personas pensijas kapitāls, ja persona turpina dienestu (darbu) līdz vispārējā pensionēšanās vecuma sasniegšanai;
 - d) sasniedzot noteiktu vecumu, tiek veikta vienreizēja izmaksa.

9) *Par Labklājības ministrijas izstrādāto projektu “Grozījumi Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumos Nr. 165 „Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība”” (VSS- 1779)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Labklājības ministrijas iniciatīva.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Projekts izstrādāts, lai pilnveidotu kārtību, kādā pierādāmi un uzskaitāmi darba un tam pielīdzinātie periodi, kas uzkrāti līdz 1995.gada 31.decembrim, – atjaunot vēsturisko taisnīgumu

Būtiskākie priekšlikumi:

Projekts attiecībā uz darba periodiem laikā no 1991.gada 1.janvāra līdz 1995.gada 31.decembrim, juridiskās skaidrības nodrošināšanai paredz iekļaut nosacījumu, ka darba devējam minētajā periodā ir jābūt bijušam reģistrētam kā sociālās apdrošināšanas iemaksu veicējam (sociālā nodokļa maksātājam).

LDDK, iepazīsies ar projektu, izteica divus iebildumus:

1. LDDK iebilda pret projekta 10.punktu, kas paredzēja vecākiem, kuri kopuši bērnu invalīdu noteikt atšķirīgus apdrošināšanas stāža noteikšanas un pierādīšanas nosacījumus. LDDK ieskatā tāds noteikums nav pamatots šādu iemeslu dēļ:
 - 1) tas neatbilst dzimumu līdztiesības nosacījumiem;

- 2) tas neatbilst vecāku vienlīdzības nosacījumiem saistībā ar pienākumiem un tiesībām attiecībā uz bērnu.

LDDK vērsa LM uzmanību uz to, ka normatīvajā regulējumā ir iestrādātas atkāpes no dzimumu līdztiesības un vecāku vienlīdzības nosacījumiem, piemēram, saistībā ar bērna audzināšanu līdz 8 gadu vecumam, tomēr situācija ir atšķirīga, jo saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām” Pārejas noteikumu (PN) 1.punkta 8.apakšpunkta nosacījumiem un PN 2.punkta 7.apakšpunkta nosacījumiem apdrošināšanas (darba) stāžā ieskaitāmais laiks, kad māte audzinājusi bērnu līdz 8 gadu vecumam, ir atšķirīgs no PN 1.punkta 7.apakšpunkta un PN 2.punkta 6.apakšpunkta nosacījumiem. Vienā gadījumā augstākstāvošajā normatīvajā aktā ir norādīta konkrēta dzimuma persona, bet otrajā gadījumā – nav. Līdz ar to Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumos Nr. 165 nav pamata vecākam, kurš kopis bērnu invalīdu, noteikt dažādus apdrošināšanas stāža noteikšanas un pierādīšanas nosacījumus atkarībā no dzimuma.

2. LDDK iebilda pret projekta 11.punktu LM piedāvātajā redakcijā, jo tā paredzēja politiski represētajām personām, kuras ir dzimušas vecāku izsūtījuma vai nometinājuma vietā, gadījumos, kad mātes un tēva izsūtījuma vai nometinājuma beigu datumi atšķiras, nosakot apdrošināšanas stāžu vadīties pēc mātes izsūtījuma vai nometinājuma perioda. LDDK ieskatā šāds dalījums nav pamatots šādu iemeslu dēļ:
 - 1) Tas neatbilst dzimumu līdztiesības nosacījumiem;
 - 2) Tas neatbilst vecāku vienlīdzības nosacījumiem saistībā ar pienākumiem un tiesībām attiecībā uz bērnu.

LDDK vērsa LM uzmanību uz to, ka normatīvajā regulējumā ir iestrādātas vairākas atkāpes no dzimumu līdztiesības un vecāku vienlīdzības nosacījumiem, piemēram, saistībā ar bērna audzināšanu līdz 8 gadu vecumam, tomēr situācija ir atšķirīga, jo saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām” PN 1.punkta 8.apakšpunkta un PN 2.punkta 7.apakšpunkta nosacījumiem apdrošināšanas (darba) stāžā ieskaitāmais laiks, kad māte audzinājusi bērnu līdz 8 gadu vecumam, ir balstīts okupācijas perioda pensiju sistēmas regulējumā un ir attiecināms uz mātes, nevis bērna stāžu. Savukārt attiecībā uz Pārejas noteikumu 1.punkta 10.apakšpunkta minētajām situācijām likums nav balstīts okupācijas perioda pensiju sistēmas regulējumā un neparedz izsūtījumā, dzimušo bērnu izsūtījumā, pavadītā laika sasaisti ar konkrēta vecāku. Izsūtījumā, dzimis bērns ir dzimis izsūtījumā, neatkarīgi no tā, kurš no vecākiem ir bijis nepamatoti politiski represēts; Ņemot vērā to, ka vīriešiem izsūtījuma vai nometinājuma periodi parasti bija garāki, nekā sievietēm, vadoties no LM piedāvātā regulējuma, ir iespējams ietaupīt pensiju budžeta līdzekļus, tomēr šāda regulējuma pamatotība ir apšaubāma, jo:

- 1) ja mātes un tēva izsūtījuma vai nometinājuma vieta neatšķirās, bet atšķirās izsūtījuma vai nometinājuma beigu datumi, ģimene absolūtā vairākumā gadījumu palika izsūtījuma vai nometinājuma vietā līdz laikam, kad abiem beidzās izsūtījuma termiņš un bija iespējams atgriezties Latvijā, jo atgriešanās Latvijā vienam no vecākiem nozīmētu ģimenes šķirtību. Šādu, ģimenes nešķiršanas sistēmu attiecībā uz gadījumiem, kad mātes un tēva izsūtījuma vai nometinājuma vieta neatšķirās, akceptēja pat represīvās PSRS iestādes. Līdz ar to bērni absolūtā vairumā gadījumu faktiski turpināja atrasties izsūtījuma (nometinājuma) vietā;
- 2) arī gadījumā, ja vecāks, kuram izsūtījuma vai nometinājuma periods bija beidzies agrāk, ar bērniem atgriezās Latvijā pirms dzīvesbiedra, represiju periods ne pret šo ģimeni, ne pret tās bērniem nebija beidzies.

Ņemot vērā augšminēto, LM piedāvātais regulējums mazinātu Pārejas noteikumu 1.punkta 10.apakšpunkta mērķa – atjaunot vēsturisko taisnīgumu – sasniegšanu, turklāt, ne taisnīguma saglabāšanas rezultātā budžeta ietaupījums būtu pārāk niecīgs, lai sabiedrības gūto labumu varētu uzskatīt par samērīgu ar indivīdiem nodarīto netaisnību.

Labklājības ministrija ņēma vērā šo iebildumu un precizēja grozījumu projektu, nosakot, ka politiski represētajai personai, kura dzimusi vecāku izsūtījuma vai nometinājuma laikā, apdrošināšanas periodu, kura laikā tā atradās izsūtījumā vai nometinājumā, pierāda pamatojoties uz dokumentiem, kas apliecina vecāku atrašanos izsūtījumā vai nometinājumā un personas dzimšanas apliecību. Minētā apdrošināšanas perioda sākuma datums ir personas dzimšanas diena, bet beigu datums ir vecāku izsūtījuma vai nometinājuma beigu datums. Ja vecāku izsūtījuma vai nometinājuma beigu datumi atšķiras, ņem vērā tā vecāka izsūtījuma vai nometinājuma beigu datumu, kuram izsūtījuma vai nometinājuma periods beidzies pēdējam. Vienlaikus precizēti dokumenti, kas nepieciešami šī perioda pierādīšanai.

10) Par likumprojektu „Grozījums likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu” (VSS 2032)

Projekta sagatavošanas pamats:
Iekšlietu ministrijas iniciatīva.

Projekta sagatavošanas mērķis:

Pilnveidot atbildības sistēmu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu (Valsts policijas, Valsts robežsardzes, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Valsts policijas koledžas, Valsts robežsardzes koledžas, Ugunsdrošības un civilās aizsardzības koledžas, Drošības policijas) un leslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm, kurām noteikts summētais dienesta pienākumu izpildes laiks, ievērojot dienesta nosacījumus un specifiku.

Būtiskākie priekšlikumi:

Likumprojekts paredzēja izteikt likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu” 36.panta pirmo daļu jaunā redakcijā, papildu pašreizējam regulējumam nosakot, ka :

- slimības naudu aprēķina ne tikai par darbnespējas dienām, kurās darba ņēmējam būtu bijis jāstrādā, bet arī par stundām konkrētajā darbnespējas dienā, ievērojot grafikā noteikto stundu skaitu;
- amatpersonām, kurām noteikts summētais dienesta pienākumu izpildes laiks, slimības naudu aprēķina par kalendāra darba dienām darbnespējas periodā, ievērojot, ka mēnešalgas apmērs tām netiek aprēķināts atkarībā no faktiski nostrādāto stundu skaita.

LDDK, iepazīsies ar projektu, iebilda pret to leM piedāvātajā redakcijā, jo LDDK ieskatā vispārējā likumā sociālās garantijas nevajadzētu noteikt pēc ministriju (resoriskās) piederības principiem.

LDDK izteica priekšlikumu problēmu risināt, ietverot nepieciešamos nosacījumus nozaru speciālajos likumos, vienlaikus ietverot likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu” 36.panta pirmajā daļā atrunu, kas pieļauj citādu aprēķināšanas kārtību īpašos - citos likumos noteiktos gadījumos.

Pārskata periodā likumprojekts Ministru kabinetā netika apstiprināts.

Pārskata periodā vērtētie projekti veselības aprūpes nozarē

- 1) Veselības ministrijas izstrādātais Ministru kabineta noteikumu precizētais projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 17.janvāra noteikumos Nr.57 "Noteikumi par zāļu marķēšanas kārtību un zāļu lietošanas instrukcijai izvirzāmajām prasībām" (VSS-1041);
- 2) Veselības ministrijas izstrādātais normatīvā akta projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumu Nr.416 „Zāļu izplatīšanas un kvalitātes kontroles kārtība”" (VSS-364);
- 3) Veselības ministrijas izstrādātais normatīvā akta projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 9.maija noteikumos Nr.376 „Zāļu reģistrēšanas kārtība” (VSS-365);
- 4) Veselības ministrijas izstrādātais normatīvā akta projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2001.gada 3.aprīļa noteikumos Nr.152 „Darbnespējas lapu izsniegšanas kārtība” (VSS-1039);
- 5) Veselības ministrijas izstrādātais *likumprojekts* „Grozījumi Alkoholisko dzērienu aprites likumā”;
- 6) Veselības ministrijas izstrādātais Ministru kabineta noteikumu precizētais projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 9.maija noteikumos Nr.376 "Zāļu reģistrēšanas kārtība”" (VSS-1067);
- 7) Veselības ministrijas izstrādātais projekts „Latvijas nacionālā pozīcija par Eiropas Komisijas piedāvātajiem grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 5.jūnija direktīvā 2001/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu”;
- 8) Veselības ministrijas izstrādātais precizētais projekts "Grozījumi likumā "Par tabakas izstrādājumu realizācijas, reklāmas un lietošanas ierobežošanu”"
- 9) Finanšu ministrijas izstrādātais projekts „Informatīvais ziņojums par akcīzes preču (cigarešu) uzraudzības un izsekošanas *Track&Trace* principa ieviešanu Latvijā” (VSS 343).

Pārskata periodā veselības aprūpes nozares projektu vērtējums

- 1) *Par Veselības ministrijas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu precizēto projektu "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 17.janvāra noteikumos Nr.57 "Noteikumi par zāļu marķēšanas kārtību un zāļu lietošanas instrukcijai izvirzāmajām prasībām" (VSS-1041).*

Projekta sagatavošanas pamats:

Projekts ir izstrādāts saskaņā ar Farmācijas likuma 5.panta 3. un 12.punktu.

Projekta sagatavošanas mērķis:

Projekts ir sagatavots, lai Ministru kabineta 2006.gada 17.janvāra noteikumos Nr.57 "Noteikumi par zāļu marķēšanas kārtību un zāļu lietošanas instrukcijai izvirzāmajām prasībām" ieviestu normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 15.decembra Direktīvas Nr.2010/84/ES, ar kuru attiecībā uz farmakovigilanci groza Direktīvu 2001/83/EK par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm. LDDK iepazinās ar Veselības ministrijas precizēto Ministru kabineta noteikumu projektu un izteica vairākus priekšlikumus, no kuriem būtiskākie:

- 1) Zāļu lietošanas instrukcijā norādāmo informācija un zālēm pievienojamo informāciju norādīt atsevišķos punktos;
- 2) Jauno normu ieviešanai noteikt divu gadu pārejas periodu.

- 2) *Par Veselības ministrijas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu precizēto projektu "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 9.maija noteikumos Nr.376 "Zāļu reģistrēšanas kārtība"" (VSS-1067)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Projekts ir izstrādāts saskaņā ar Farmācijas likuma 5.panta 3.punktu.

Projekta sagatavošanas mērķis:

Projekts ir sagatavots, lai ieviestu normas, kas izriet no:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 8.jūnija Direktīvas 2011/62/ES, ar ko groza Direktīvu 2001/83/EK par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm, attiecībā uz to, kā novērst viltotu zāļu nokļūšanu legālas piegādes ķēdē (turpmāk - Direktīva 2011/62/ES), lai noteiktu stingrākās prasības attiecībā uz aktīvās vielas ražotāja pārbaudēm, un precizētu Zāļu valsts aģentūras lēmumu pieņemšanas procedūras.

2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Direktīvas 2012/26/ES, ar ko Direktīvu 2001/83/EK groza attiecībā uz farmakovigilanci, (turpmāk - Direktīva 2012/26/ES), lai skaidrotu Eiropas Savienības procedūru darbības specifisku ar zāļu drošumu saistītu problēmu gadījumos un pienācīgi novērtētu reģistrētu zāļu risku vai labumu.

LDDK iepazīs ar Veselības ministrijas precizēto Ministru kabineta noteikumu projektu un izteica vairākus priekšlikumus, no kuriem būtiskākie:

- 1) Zāļu valsts aģentūras tīmekļa vietnē publiskot zāļu novērtējuma ziņojumus;
- 2) Jauno normu ieviešanai noteikt divu gadu pārejas periodu.
- 3) veidot noteikumus tā, lai tie sniegtu skaidru priekšstatu par komersantu pienākumiem informēt Zāļu valsts aģentūru par Latvijā veiktajām darbībām.
- 4) neiekļaut noteikumos tādas nosacījumus, kurus piemērojamā direktīva (2012/26/ES) neparedz, tai skaitā Reģistrācijas apliecības īpašnieka pienākumu informēt Eiropas Zāļu aģentūru jebkurā gadījumā, ja ir iesniegts iesniegums par reģistrācijas apturēšanu vai anulēšanu.

- 3) *Par Veselības ministrijas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu projektu "Grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumu Nr.416 „Zāļu izplatīšanas un kvalitātes kontroles kārtība"" (VSS-364)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Projekts ir izstrādāts saskaņā ar Farmācijas likuma 5.panta 3.punktu.

Projekta sagatavošanas mērķis:

Projekts ir izstrādāts:

1) lai nodrošinātu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 9.marta Direktīvas Nr.2011/24/ES par pacientu tiesību piemērošanu pārrobežu veselības aprūpē (turpmāk - Direktīva 2011/24) un Komisijas 2012.gada 20.decembra īstenošanas Direktīvas Nr.2012/52/ES ar kuru paredz pasākumus, kas atvieglotu citā dalībvalstī izsniegtu recepšu atzīšanu (turpmāk - Īstenošanas Direktīva 2012/52) pārņemšanu nacionālajos tiesību aktos.

2) lai ieviestu normas, kas izriet no Eiropas Komisijas 2013.gada 5.novembra pieņemtajām pamatnostādnes par cilvēkiem paredzētu zāļu labu izplatīšanas praksi (2013/C 343/01).

LDDK iepazīs ar projektu un izteica vairākus iebildumus, no kuriem būtiskākie:

- 1) LDDK iebilda pret nosacījumu, ka reģistrācijas apliecības īpašniekiem jāinformē ZVA arī par tām zālēm, kas netiek izplatītas Latvijā. Tas ir nepamatots administratīvā sloga pieaugums.
- 2) LDDK iebilda pret nosacījumu, ka reģistrācijas apliecības īpašniekiem jāinformē ZVA arī par tām zālēm, kas netiks izplatītas citās valstīs, būtiski palielināsies komersantu

administratīvo slogu. Turklāt ne vienmēr Latvijā reģistrētajiem komersantiem vai pārstāvniecībām ir informācija par to, ka citā Eiropas Savienības dalībvalsts tirgū pastāvīgi vai uz laiku netiek laistas zāles.

LDDK priekšlikumi netika ņemti vērā.

Projekts Ministru kabinetā tika apstiprināts 2013.gada 3.decembrī¹⁴

- 4) *Par Veselības ministrijas izstrādāto projektu „Latvijas nacionālā pozīcija par Eiropas Komisijas piedāvātajiem grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 5.jūnija direktīvā 2001/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu”*

LDDK iepazinās ar Veselības ministrijas izstrādāto projektu un pilnībā atbalstīja virzību uz zinātniski pamatotu normatīvo regulējumu, kas palīdz sasniegt sabiedrības veselības aizsardzības mērķus. Tāpat LDDK atbalstīja arī lielāku noteikumu harmonizāciju starp dalībvalstīm un administratīvā sloga mazināšanu uzņēmējiem.

Vienlaikus LDDK aicināja Veselības ministriju ņemt vērā Latvijas situācijas īpatnības un aktīvi aizstāvēt nacionālās intereses Eiropas Savienības institūcijās, kā arī izteica priekšlikumu Latvijas nacionālajā pozīcijā iekļaut iebildumus pret vairākiem direktīvas projekta priekšlikumiem, kuriem, LDDK ieskatā trūkst pamatojuma un kuri varētu izraisīt autoru iecerēm pretēju efektu. LDDK izteica priekšlikumu Latvijas nacionālajā pozīcijā iekļaut šādus iebildumus:

- 1) pret priekšlikumu 75% no tabakas izstrādājumu iepakojumiem aptvert ar brīdinājumiem. LDDK ieteica noteikt 50% ierobežojumu, kas ļautu savienot gan efektīvu brīdināšanu, gan normālu ražotāja preču zīmju lietošanu.
- 2) pret priekšlikumu aizliegt tievās (slim) cigaretes (ar 7,5 mm diametru), jo šāds aizliegums nav pietiekoši pamatots un Latvijas situācijā tas varētu palielināt nelegālā tirgus konkurences spēju.
- 3) pret priekšlikumu aizliegt aromatizētās cigaretes. Saskaņā ar ražotāju datiem mentola cigaretes veido aptuveni 4% Latvijas legālā tabakas izstrādājumu tirgus. Šāds Latvijas situācijā tas varētu palielināt nelegālā tirgus konkurences spēju.

- 5) *Par Veselības ministrijas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu projektu "Grozījumi Ministru kabineta 2001.gada 3.aprīļa noteikumos Nr.152 „Darbnespējas lapu izsniegšanas kārtība” (VSS-1039)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Projekts ir izstrādāts saskaņā ar likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu” 9. un 12.pantu, likuma „Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām” 19.panta pirmo daļu, saskaņā ar Ārstniecības likuma 53.pantu.

Projekta sagatavošanas mērķis:

Mazināt risku darbnespējas lapu nepamatotai izsniegšanai.

LDDK iepazinās ar Veselības ministrijas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu projektu "Grozījumi Ministru kabineta 2001.gada 3.aprīļa noteikumos Nr.152 „Darbnespējas lapu izsniegšanas kārtība”.

LDDK atbalstīja nosacījumu, ka no 45 uz 30 dienām tiek samazināts darbnespējas periods, par kuru ārstniecības persona vienpersoniski var pieņemt lēmumu par darbnespējas lapas izsniegšanu, bet, ņemot vērā veselības aprūpes pieejamību lauku rajonos, iebilda pret atšķirīgu nosacījumu ieviešanu ārsta palīgam, kā arī iebilda pret nosacījumu, ka ārsts vai

¹⁴ Ministru Kabineta 03.12.2013. noteikumi Nr. 1386

ārsta palīgs apstiprina darbnespējas lapu ar ārstniecības iestādes zīmogu, kas radītu nevajadzīgu papildus administratīvo slogu. Veselības ministrija ņēma vērā otro iebildumu.

6) *Par Veselības ministrijas izstrādāto projektu "Grozījumi likumā "Par tabakas izstrādājumu realizācijas, reklāmas un lietošanas ierobežošanu"" (VSS-166).*

Projekta sagatavošanas pamats:

Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2011.–2017.gadam (Ministru kabineta 2011.gada 5.oktobra rīkojums Nr.504), Ministru kabineta 2012.gada 21.februāra rīkojuma Nr.101 „Par Slimību profilakses un kontroles centra izveidošanu un Veselības ministrijas un Zemkopības ministrijas padotībā esošo valsts pārvaldes iestāžu reorganizāciju” 1., 6. un 17.punkts.

Projekta sagatavošanas mērķis:

1. Precizēt tabakas izstrādājumu reklāmas definīciju, lai neradītu pamatu dažādi normas interpretācijai praksē;
2. Paredzēt pašvaldības domei tiesības izdot noteikumus, kuros ir noteikti papildus smēķēšanas aizliegumi vai ierobežojumi;
3. Paredzēt aizliegt smēķēt ne tikai daudzdzīvokļu dzīvojamo māju kāpņu telpās un gaitenēs, bet arī balkonos un lodžijās;
4. Veikt tehnisku grozījumu Likuma 7.¹pantā, aizstājot vārdus „Veselības inspekcija” ar vārdiem „Slimību profilakses un kontroles centrs”;
5. Precizēt uzraudzības iestāžu – pašvaldību policijas un Valsts policijas kompetenci attiecībā uz pašvaldības domes izdotajiem papildus saistošajiem noteikumiem par smēķēšanas ierobežojumiem.

LDDK iepazīs ar Veselības ministrijas izstrādāto un precizēto projektu “Grozījumi likumā "Par tabakas izstrādājumu realizācijas, reklāmas un lietošanas ierobežošanu"" un izteica iebildumu pret Projekta 2.punktu, kas paredz tiesības pašvaldībai noteikt papildus smēķēšanas aizliegumus vai ierobežojumus.

Ņemot vērā to, ka Eiropas Savienības ietvaros notiek virzība normatīvo aktu harmonizāciju, un to, ka Latvijas Republikā ir unitāra, nevis federatīva valsts, kā arī to, ka pašvaldību skaits ir relatīvi liels, LDDK ieskatā nav lietderīgi sadrumstalot normatīvo regulējumu. Paredzot iespēju pašvaldībām noteikt no valsts noteiktā regulējuma atšķirīgus noteikumus, ierobežojot vai aizliedzot smēķēšanu un tabakas izstrādājumu tirdzniecību, iedzīvotājiem tiktu radīta neprognozējama un neskaidra situācija.

LDDK ieskatā problēma, kuras novēršanai tika rosināts ieviest pašvaldībām tiesības noteikt papildus ierobežojumus (smēķēšana uz balkoniem un lodžijām), ir risināma nosakot visā valstī vienādu regulējumu.

7) *Par Finanšu ministrijas izstrādāto projektu „Informatīvais ziņojums par akcīzes preču (cigarešu) uzraudzības un izsekošanas Track&Trace principa ieviešanu Latvijā” (VSS 343).*

Projekta sagatavošanas pamats:

Ar Ministru kabineta 2011.gada 29.augusta rīkojumu Nr.409 apstiprinātā Pasākumu plāna administratīvā sloga samazināšanai, administratīvo procedūru vienkāršošanai un publisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai uzņēmējiem un iedzīvotājiem 21.pasākums

Projekta sagatavošanas mērķis:

Uzlabot akcīzes preču aprites uzraudzību, izvērtēt lietderību un iespēju ieviest Latvijā jaunu Izsekojamības principu saistībā ar Pasaules veselības organizācijas Vispārējās konvencijas

par tabakas uzraudzību Tabakas izstrādājumu nelikumīgas tirdzniecības novēršanas protokolu.

LDDK iepazīnās ar Finanšu ministrijas izstrādāto projektu „Informatīvais ziņojums par akcīzes preču (cigarešu) uzraudzības un izsekošanas Track&Trace principa ieviešanu Latvijā” un izteica priekšlikumu iespējami ātri ieviest digitālo marķēšanu, jo:

- 1) elektroniski izsekošanas risinājumi tiesību aizsardzības iestādēm nodrošina vieglu un ātru pieeju informācijai par attiecīgo produktu ceļu ārvalsts piegāžu ķēdēs, kas ļauj palielināt kontrabandas apkarošanas efektivitāti;
- 2) neapšaubot to, ka Latvijā lietotajām akcīzes nodokļa markām ir augsti pretviltošanas standarti, LDDK ieskatā digitālā sistēma tomēr ir daudz drošāka;
- 3) Dodot iespēju patērētājam sadarboties ar tiesību aizsardzības iestādēm, vairakkārt palielinās iespēja ātri atklāt nelegālā tirgus intervences;
- 4) Elektroniskā pieeja atbilst arī „INTERPOL” izvēlētajai pieejai, kas atbalsta inovatīvus, elektroniskus risinājumus, dodot iespēju patērētājam atbalstīt tiesību aizsardzības iestāžu darbu.
- 5) saskaņā ar atsevišķu tabakas ražotāju un ES līgumiem ieviestā izsekošanas sistēma ir jau parādījusi sevi kā viegli integrējamu esošajās IT sistēmās. Šī integrācija neko nemaksātu valstij, jo esošās IT sistēmas nebūtu jāmaina, bet gan jāsavieto ar papildus izsekošanas sistēmu.
- 6) Lielākajai daļai vairumtirgotāju jau šobrīd ir pienākums lietot izsekošanas sistēmu saskaņā ar vienošanos ar ES. Ja Latvija nopietni grib cīnīties ar nelegālo tirgu, tad šīs sistēmas lietošana arī importētiem produktiem to ievērojami atvieglos.

8) *Par Veselības ministrijas sagatavoto priekšlikumu projektu grozījumiem Alkoholisko dzērienu aprites likumā*

Projekta sagatavošanas pamats:

Veselības ministrijas iniciatīva.

LDDK iepazīnās ar Veselības ministrijas sagatavoto projektu un izteica vairākus iebildumus:

- 1) LDDK iebilda pret priekšlikumu reklāmās īpaši izcelt aizliegumu pārdot un iegādāties alkoholiskos dzērienus personām vecumā no 18 līdz 25 gadiem, ja tās neuzrāda personu apliecinošu dokumentu. LDDK ieskatā daudz svarīgāk izmantot šo reklāmas telpu, lai veidotu sabiedrībā izpratni, ka alkoholiskajiem dzērieniem nevajadzētu nonākt nepilngadīgo rīcībā, kā arī izskaustu alkohola iegādes starpniecību, kas ir izplatītākā alkohola iegādes forma nepilngadīgajiem.
- 2) LDDK iebilda pret Projektā ietverto priekšlikumu aizliegt informēt patērētājus par alkoholisko dzērienu speciālajiem piedāvājumiem un izpārdošanām. LDDK ieskatā šāds ierobežojums ir vērsts pret patērētāju tiesībām būt informētam par aktuālajām preču cenām, turklāt, tas nav efektīvs līdzeklis pārmērīgas alkohola lietošanas ierobežošanai.

9) *Par Veselības ministrijas sagatavoto projektu „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumos Nr.288 ”Aptieku darbības noteikumi”” (VSS-1194)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Ministru kabineta 2011.gada 7.septembra rīkojums Nr.436 „Par Veselības norēķinu centra un Veselības ekonomikas centra reorganizāciju” (1.punkts).

Projekta sagatavošanas mērķi:

- 1) precizēt normas, kuras nosaka vides pieejamības prasības aptiekām un aptiekas filiālēm;
- 2) atvieglot prasības aptieku filiālēm attiecībā uz apmeklētāju apkalpošanas zāles platību;
- 3) precizēt darba organizāciju aptiekā, nosakot, ka darbinieku amatu apraksti, iekšējās kārtības noteikumi un priekšraksti atrodas uz vietas aptiekā, lai būtu pieejami Veselības inspekcijai efektīvākai kontrolei;
- 4) noteikt aptiekas vadītāja atbildību par aptiekas un filiāles darbinieku profesionālās kvalifikācijas uzturēšanu un pilnveidošanu, farmācijas studentu prakses organizēšanu un prakses gaitas kontroli, paredzot izstrādāt atbilstošu priekšrakstu;
- 5) leklaut normu par aptiekā un aptiekas filiālē strādājošo farmaceitu un farmaceita asistentu obligāto civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu pret iespējamo kaitējumu, kas var tikt nodarīts pacienta veselībai profesionālās darbības rezultātā;

LDDK iepazīnās ar Veselības ministrijas sagatavoto projektu un izteica vairākus iebildumus:

1. LDDK iebilda pret Anotāciju VM piedāvātajā redakcijā, jo:
 - 1.1. tā nesniedza būtisku informāciju par to – kāds ir iespējami kopējais atlīdzināmais kaitējums pacientu veselībai valstī kopumā (izkliešjamais risks);
 - 1.2. Anotācijā nebija novērtēts izkliešjamā riska samērs ar tā izkliešes izmaksu ar apdrošināšanas sistēmas palīdzību;
 - 1.3. Turklāt, kā viens no argumentiem par labu civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšanas sistēmas ieviešanai, anotācijā ir minēts, ka tāda sistēma ir noteikta veselības nozares darbiniekiem (piemēram, prakses ārstiem). Taču ir zināms, ka ārstiem ir paredzēts ieviest ārstniecības riska fondu, kas ir efektīvāks riska izkliešes mehānisms gan no administrēšanas izmaksu īpatsvara, gan iespējamās līdzekļu koncentrācijas (izmaksājamās atlīdzības apmēra katrā apdrošināšanas gadījumā) aspekta.
2. LDDK iebilda pret VM priekšlikumu noteikt darba devējam pienākumu apdrošināt aptiekā un aptiekas filiālē strādājošo darbinieku, kuri piedalās farmaceitiskās aprūpes sniegšanā, profesionālo civiltiesisko atbildību.

LDDK ieskatā Projektā nebija pareizi noteikts piekritības princips. Darba devējs (aptieka) var apdrošināt pakalpojumu kopumu, kuru sniedz aptieka, taču no Projekta izrietēja, ka Darba devējam būs pienākums apdrošināt aptiekā un aptiekas filiālē strādājošo darbinieku, kuri piedalās farmaceitiskās aprūpes sniegšanā, profesionālo civiltiesisko atbildību. Tā kā farmaceitiskās aprūpes sniegšanā aptiekās nepiedalās darba devēja apmācītas personas, bet gan personas, kas ieguvušas farmaceitu profesionālās kvalifikācijas sertifikātu, šīm personām pašām ir jāuzņemas atbildība par savas profesionālās darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām, kā arī atbildība par savas profesionālās darbības iespējamajām sekām.
3. LDDK iebilda arī pret civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas minimālo atlīdzības sliekšni -1000 latu (1422,8 EUR) jo:
 - 3.1. tā nav summa, ko farmaceits nevar atlīdzināt bez apdrošināšanas sistēmas palīdzības;
 - 3.2. šāda apdrošināšana ir neefektīva augsto sistēmas uzturēšanas izmaksu dēļ (apdrošināšanas pakalpojumu sniedzēju administrēšanas kopīgās izmaksas var būt samērojamas vai pat augstākas par atlīdzību kopsummu), kas neatkarīgi no maksātāja izvēles gala rezultātā būs jāsedz aptieku pakalpojumu saņēmējiem.

LDDK izteica priekšlikumu aptiekās strādājošo darbinieku, kuri piedalās farmaceitiskās aprūpes sniegšanā, profesionālās civiltiesiskās atbildības problēmu risināšanai izmantot tādas līdzekļus, kā drošības depozīts vai riska fonds, kas ir efektīvāks riska izkliešes mehānisms gan no administrēšanas izmaksu īpatsvara, gan iespējamās līdzekļu koncentrācijas (izmaksājamās atlīdzības apmēra katrā apdrošināšanas gadījumā) aspekta.

10) *Par Veselības ministrijas (VM) izstrādāto likumprojektu „Grozījumi Alkoholisko dzērienu aprites likumā” (VSS-1725)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Likumprojekts izstrādāts saskaņā ar Alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanas un alkoholisma ierobežošanas rīcības plāna 2012.- 2014. gadam¹⁵ 1.2.2., 1.2.3. un 1.2.4. pasākumu.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Likumprojekta mērķis ir veikt grozījumus Alkohola likumā, lai nodrošinātu sabiedrības veselības saglabāšanu un uzlabošanu un mazinātu alkoholisko dzērienu patēriņu iedzīvotāju vidū, it īpaši bērnu un jauniešu vidū.

Būtiskākie priekšlikumi

Likumprojekts paredzēja:

- 1) aizliegt alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecību ēkās un telpās, kuras nav nodotas ekspluatācijā vai tās tiek izmantotas neatbilstoši projektētam lietošanas veidam (funkcijai);
- 2) alkoholisko dzērienu reklāmā ietvert vienu no likumā norādītajiem brīdinājuma uzrakstiem valsts valodā par alkohola lietošanas negatīvo ietekmi, kā arī par alkoholisko dzērienu pārdošanas, iegādāšanas un nodošanas aizliegumu nepilngadīgām personām un nosakot, ka šādus brīdinājuma uzrakstus uz alkoholisko dzērienu reklāmām regulāri maina;
- 3) vairākus reklāmas aizliegumus – kā aizliegumu alkohola reklāmās iesaistīt jauniešus līdz 25 gadu vecumam, tai skaitā, māksliniekus un sporta un fiziskās sagatavotības speciālistus, aizliegumu reklamēt alkoholisko dzērienu speciālos piedāvājumus un alkoholisko dzērienu izpārdošanas;
- 4) aizliegumu reklamēt alkoholisko dzērienu speciālos piedāvājumus un alkoholisko dzērienu izpārdošanas.

LDDK iepazinās ar Veselības ministrijas izstrādāto projektu un izteica šādus iebildumus:

- 1) LDDK iebilda pret priekšlikumu aizliegt alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecību ēkās un telpās, kuras tiek izmantotas neatbilstoši projektētam lietošanas veidam (funkcijai). LDDK ieskatā nav pamata noteikt ierobežojumus atkarībā no tā, kādam lietošanas veidam (funkcijai) ēkas un telpas kādreiz ir projektētas.
- 2) LDDK iebilda pret priekšlikumu aizliegt mākslinieku (mūziķu, dziedātāju un aktieru) iesaistīšanu reklāmās;
- 3) LDDK iebilda pret priekšlikumu noteikt papildus ierobežojumus pircēju informēšanai par alkoholisko dzērienu izpārdošanu un alkoholisko dzērienu speciālajiem piedāvājumiem.

11) *Par Ministru kabineta noteikumu projektu „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumos Nr.265 „Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība” (VSS-1677)*

Projekta sagatavošanas pamats:

Ārstniecības likuma 59.pants un Ministru kabineta 2013.gada 5.marta sēdes protokollēmuma Nr.13 31.§ 2.punkts, kas nosaka uzdevumu Veselības ministrijai izstrādāt un veselības ministram līdz 2014.gada 1.jūlijam iesniegt noteiktā kārtībā Ministru kabinetā

¹⁵ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2012.gada 19.decembra rīkojumu Nr.614

tiesību aktu projektus par grozījumiem normatīvajos aktos, lai nodrošinātu ārstniecības personu personas koda aizstāšanu ar ārstniecības personas identifikatoru.

Projekta sagatavošanas mērķis:

Radīt tiesisko pamatu ārstniecības iestāžu medicīnisko dokumentu sagatavošanai un uzkrāšanai elektroniski Valsts informācijas sistēmā.

Būtiskākie priekšlikumi:

Projekts paredzēja mainīt medicīniskās dokumentācijas glabāšanas nosacījumus.

LDDK izteica priekšlikumu saīsināt vairāku medicīniskās dokumentācijas veidu glabāšanas termiņus.

LDDK priekšlikums tika ņemts vērā un vairāku medicīniskās dokumentācijas veidu glabāšanas termiņi tika būtiski saīsināti. Rezultātā ir sagaidāms, ka ievērojami samazināsies ar medicīniskās dokumentācijas glabāšanu saistītā administratīvā sloga un izdevumu apjoms.

12) Par Veselības ministrijas izstrādāto projektu „Grozījums Ministru kabineta 2010.gada 29.jūnija noteikumos Nr.595 „Noteikumi par zemāko mēnešalgu un speciālo piemaksu ārstniecības personām””

Projekta sagatavošanas pamats:

Ministru kabineta 2012.gada 16.februāra rīkojumu Nr.84 „Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai” apstiprinātā rīcības plāna 20.punkts, kas paredz nodrošināt cilvēkresursu attīstības programmu medicīnā, veicinot speciālistu palikšanu Latvijā.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Palielināt ārstniecības personu zemāko mēnešalgu, kā arī mēnešalgu likmes no latiem konvertēt *euro* atbilstoši *Euro* ieviešanas kārtības likuma regulējumam.

Būtiskākie priekšlikumi:

Projekts paredz palielināt par 10% 1. līdz 8. ārstniecības personu amata kvalifikācijas kategorijai zemākās mēnešalgas likmi par slodzi un palielināt par 12,5% 9. līdz 13. ārstniecības personu amata kvalifikācijas kategorijai zemākās mēnešalgas likmi par slodzi.

LDDK, iepazīsies ar projektu, iebilda pret to, jo:

Projekts paredzēja noteikt nesamērīgi mazu zemāko mēnešalgu diferenci starp ārstniecības personu amata kvalifikācijas 8., 9., 10., 11., 12. un 13.kategoriju.

Tā, piemēram, starp 12. un 13.kategoriju difference ir 2 euro (0,6%), starp 11. un 12.kategoriju - 1 euro (0,3%), starp 10. un 11.kategoriju - 4 euro (1,2%), starp 9. un 10.kategoriju - 3 euro (0,9%), kā arī nesamērīgi mazu zemāko mēnešalgu māsām, ārsta palīgiem, funkcionālajiem speciālistiem un vecmātēm.

Šāda difference neatbilst ne izglītības, ne kvalifikācijas ne atbildības līmeņu atšķirībām.

Programmas “Cilvēkresursu attīstība veselības aprūpē 2006.- 2015.gadam” ieviešanas plāns paredz vidējo darba samaksu veselības aprūpē iesaistītajiem darbiniekiem piesaistīt vidējai darba samaksai tautsaimniecībā ar koeficientu: ārstiem – 2,5; māsām, ārsta palīgiem, funkcionālajiem speciālistiem, vecmātēm – 1,5 (60% no ārsta koeficienta); pārējām ārstniecības personām – 1,0 (40% no ārsta koeficienta).

Arī minimālajām algām vajadzētu pietiekamā apmērā atspoguļot veselības aprūpē iesaistīto darbinieku izglītības, kvalifikācijas un atbildības līmeņu atšķirības. Tomēr noteikumu projektā piedāvātais minimālo algu līmenis māsām, ārsta palīgiem, funkcionālajiem speciālistiem, vecmātēm ir zemāks par 50% no ārsta minimālo algu vidējā līmeņa

Veselības ministrija neņēma vērā LDDK priekšlikumus, jo minimālā atalgojuma palielinājums ārstniecības personu kvalifikācijas kategorijām esot noteikts ņemot vērā papildus piešķirto finansējumu ārstniecības personu algu palielinājuma nodrošināšanai.

13) Par Veselības ministrijas izstrādāto projektu Grozījumi Ministru kabineta 2013.gada 22.janvāra noteikumos Nr.47 "Farmakovigilances kārtība" (VSS-1989)

Projekta sagatavošanas pamats:

Farmācijas likuma 5.panta 24.punkts.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Ieviest normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Direktīvas 2012/26/ES, ar ko Direktīvu 2001/83/EK groza attiecībā uz farmakovigilanci, un skaidrotu Eiropas Savienības procedūru darbības specifisku ar zāļu drošumu saistītu problēmu gadījumos.

Būtiskākie priekšlikumi:

Noteikumu projekts paredz:

1. Precizēt procedūras uzsākšanu ar zāļu drošumu saistītu problēmu gadījumos;
2. Precizēt informāciju par zālēm, uz kurām attiecas uzsāktā procedūra atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 15.decembra Direktīvas regulējumam.

LDDK, iepazīsies ar projektu, iebilda pret to, jo Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/26/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko groza Direktīvu 2001/83/EK, saistībā ar farmakovigilanci ir lietots jēdziens "tirdzniecības atļaujas turētājs". Savukārt Ministru kabineta 2013.gada 22.janvāra noteikumos Nr.47 "Farmakovigilances kārtība" farmakovigilances prasības tiek attiecinātas tikai uz zāļu reģistrācijas īpašniekiem un netiek attiecinātas uz nacionālajā reģistrācijas procedūrā reģistrētajiem zāļu paralēlās importēšanas veicējiem.

LDDK ieskatā nacionālajā reģistrācijas procedūrā reģistrētie zāļu paralēlās importēšanas veicēji arī ir uzskatāmi par zāļu tirdzniecības atļaujas turētājiem Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/26/ES izpratnē.

LDDK izteica priekšlikumu izstrādāt un ietvert Projektā grozījumus, kas Noteikumus attiecinātu ne tikai uz zāļu reģistrācijas īpašniekiem, bet arī uz personām, kas Latvijā paralēli importē vai izplata zāles, kā arī uz personām, kas izplata Latvijā neregistrētas zāles (tikai citās valstīs reģistrētas zāles).

Veselības ministrija piekrita LDDK priekšlikumu izvērtēt un iespējamos grozījumus ietvert nākamajā šo noteikumu grozījumu projektā.

14) Par normatīvā akta projektu „Ārstniecības iestādes izziņas izsniegšanas un samaksas kārtība aizgādības nodibināšanas un nākotnes pilnvarojuma gadījumā” (VSS 2046)

Projekta sagatavošanas pamats:

Ārstniecības likuma 53.² panta ceturtajā daļā dotais uzdevums Ministru kabinetam noteikt kārtību, kādā ārstniecības iestāde aizgādības nodibināšanas un nākotnes pilnvarojuma gadījumā izveido ārstu komisiju, kādā ārstu komisija sniedz atzinumu par personas spēju saprast savas darbības nozīmi un vadīt to, kādā ārstniecības iestādes vadītājs, pamatojoties uz atzinumu, izsniedz attiecīgu izziņu, kā arī atzinuma un uz tā pamata izsniegtās izziņas izmaksu segšanas kārtību.

Projekta sagatavošanas mērķi:

Tiesiskā regulējuma noteikšana ārstniecības iestādes izziņas izsniegšanai un samaksas kārtībai aizgādības nodibināšanas un nākotnes pilnvarojuma gadījumā.

Būtiskākie priekšlikumi:

Noteikumu projekts paredz:

Noteikt kārtību, kādā ārstniecības iestāde aizgādības nodibināšanas un nākotnes pilnvarojuma gadījumā izveido ārstu komisiju un ārstu konsilijs sniedz atzinumu, uz kura pamata iestādes vadītājs izsniedz izziņu, lai varētu konstatēt personas veselības stāvokli, t.i., personas spēju saprast savas darbības nozīmi un vadīt to.

LDDK, iepazīsies ar Projektu, iebilda pret tā 2.punktu VM piedāvātajā redakcijā, jo:

1. Ārstniecības likuma (turpmāk Likuma) 53.² panta ceturtā daļa paredz, ka izziņu izsniedz ārstniecības iestādes vadītājs. VM piedāvātā redakcija paredz iespēju, ka izziņu var izsniegt arī ģimenes ārsts, kura pacientu sarakstā attiecīgā persona ir reģistrēta, ja persona ārstējas ambulatori. Šāds regulējums ir nedaudz plašāks, nekā Likuma 53.² panta ceturtā daļa paredzētais, jo ģimenes ārsts var būt gan ārstniecības iestādes vadītājs (ja ārstniecības iestāde ir ārsta prakse), gan ārstniecības persona lielākas ārstniecības iestādes ietvaros.
2. Projektā nebija nekādu norāžu, kādā veidā komisiju veido ģimenes ārsts, ja viņš nav ārsta prakses (kas saskaņā ar Likuma 1.panta 3.punktu ir ārstniecības iestādes) vadītājs.

LDDK izteica priekšlikumu - vai nu noteikt, kā komisiju veido ģimenes ārsts, kurš nav ārsta prakses vadītājs, vai izteikt Projekta 2.punktu šādā redakcijā:

„Izziņu par personas veselības stāvokli aizgādības nodibināšanas un nākotnes pilnvarojuma gadījumā, pamatojoties uz iesniegumu, izsniedz ārstniecības iestādes vadītājs, kurā ārstējas attiecīgā persona.”

Pārskata periodā noteikumu projekts Ministru kabinetā netika apstiprināts.

Secinājumi un priekšlikumi

Raugoties no ietekmes uz nākotni skatupunkta, būtiskākie no vērtētajiem normatīvie dokumenti ir Finanšu ministrijas sagatavotie nodokļu politikas stratēģijas priekšlikumi. Savukārt raugoties no indivīdu tiesību ievērošanas skatupunkta, būtiskākais no vērtētajiem ir Labklājības ministrijas sagatavotais projekts „Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesību īstenošanas pamatnostādnes 2014. - 2020.gadam”. Tādēļ Ziņojuma secinājumu daļā tiks apskatīti šie projekti.

Par Finanšu ministrijas sagatavotajiem nodokļu politikas stratēģijas priekšlikumiem

LDDK eksperta ieskatā Finanšu ministrijas piedāvājumam bija vairākas būtiskas blaknes, tai skaitā: FM savus priekšlikumus pozicionēja kā nabadzības un nevienlīdzības mazināšanas instrumentu, tomēr piedāvājums vairāk orientēties uz neapliekamā minimuma (NM) nevis uz atvieglojumiem par apgādībā esošajām personām (AAP) paaugstināšanu, faktiski neatbilda paustajai pozīcijai, jo NM, kā nabadzības un nevienlīdzības mazināšanas instruments, var būt efektīvs vienīgi sabiedrībā, kurā visas mājsaimniecības ir identiskas un no katras mājsaimniecības darba tirgū ir iesaistīto personu skaits ir vienāds.

Ņemot vērā, ka realitātē šāds sabiedrības modelis nepastāv, kā arī to, ka būtiskākais nabadzības riska pieauguma faktors ir apgādnieku/ apgādājamo skaita attiecība mājsaimniecībās, efektīvākais nabadzības riska samazinājuma instruments nodokļu sistēmas ietvaros ir tieši AAP paaugstināšana¹⁶.

Kā otru nabadzības un nevienlīdzības mazināšanas instrumentu FM piedāvāja ienākumatkarīgu, diferencētu NM, kas, ienākumiem pieaugot, samazinātos. Tomēr arī šis - ārēji it kā pievilcīgais modelis, faktiski ir pseidoinstruments, jo:

- 1) Piedāvājums vislielāko uzlabojumu dod vienas personas mājsaimniecībām pie nosacījuma, ja šī persona ir nodarbināta un saņem relatīvi nelielu atalgojumu. Tomēr pat gadījumā, ja vienas personas mājsaimniecība saņem ienākumus no vienas līdz divu minimālo algu līmenī (šādai atalgojuma grupai bija paredzēts piemērot maksimālo NM), tad tā nav mājsaimniecība ar augstu nabadzības risku;
- 2) Savukārt attiecībā uz nabadzīgākajām mājsaimniecībām, kurās, kā jau iepriekš minēts, apgādnieku/ apgādājamo skaita attiecība ir par labu apgādājamo skaitam, piedāvājums ir neefektīvs, jo NM dotais labums (ienākuma pieaugums) jādala uz visiem mājsaimniecības locekļiem;
- 3) No gada ienākumiem atkarīgu, diferencētu NM var ieviest balstoties uz gada ienākumu deklarācijām, tātad, realitātē to var veidot kā samaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksātās daļas atmaksu nākamajā taksācijas periodā;
- 15) Šāda sistēma neveicina virzību no tā saucamajām „aplokšņu algām” (sistēma, kuras ietvaros pēc darba devēja un darba ņēmēja vienošanās valstij tiek uzrādīta un ar darba nodokļiem aplikta tikai daļa no atalgojuma);
- 16) Šādai sistēmai ir augsti administrēšanas izdevumi;
- 17) Ņemot vērā, ka Latvijas darba tirgū atalgojuma noteikšana balstās uz tirgus ekonomikas principiem – tas ir, alga ir atkarīga no piedāvājuma un pieprasījuma līknēm, diferencēts NM, kas pieaugot atalgojuma līmenim samazinās, faktiski ir valsts dāvinājums darba devējiem, kuri maksā relatīvi nelielas algas un atrāvums darba devējiem, kuri maksā relatīvi lielas algas;
- 18) Šāda sistēma neveicina virzību uz augstākas pievienotās vērtības ekonomiku un uz augstāku vidējo algu līmeni.

LDDK priekšlikumi

¹⁶ Skat. Pielikumu Nr. 4 un Nr.5

LDDK izteica šādus priekšlikumus:

- Ilgtermiņā virzīties uz modeli, ka katrai personai ir vienāds ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekams lielums (NM kas ir identisks AAP) neatkarīgi no tā, kurai sociālajai grupai tā pieder.
- Izņēmums var būt invalīdi vai citas īpaši aizsargājamas sociālās grupas, kurām var būt lielāks NM;
- Ņemot vērā valsts ierobežotos resursus, atsevišķu sociālo grupu nabadzības riskus un iespējas ietekmēt savu materiālo stāvokli, kā arī nabadzības ietekmi uz indivīdu un valsts nākotni, prioritāri ir jāpaaugstina AAP par apgādībā esošajiem bērniem, līdz tas sasniedz otru lielajai īpaši aizsargājamajai sociālajai grupai – pensionāriem – noteikto NM un pēc tam jāpaaugstina NM līdz ir sasniegts ilgtermiņa mērķis;
- Atteikties no ienākumatkarīga, diferencēta NM.

LDDK priekšlikumi dalēji tika ņemti vērā

1. Ministru kabinets nolēma 2014.gadā neveidot ienākumatkarīgu, diferencētu NM.
2. Ņemot vērā valsts ierobežotos resursus, atsevišķu sociālo grupu nabadzības riskus un iespējas ietekmēt savu materiālo stāvokli, kā arī nabadzības ietekmi uz indivīdu un valsts nākotni, Ministru kabinets nolēma prioritāri paaugstināt AAP par apgādībā esošajām personām (no Ls 80 līdz Ls 116), savukārt NM paaugstināt no Ls 45 līdz Ls 53.

Par projektu „Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014. - 2020.gadam”

Projekta sagatavošanas mērķis ir veicināt personu ar invaliditāti pamattiesību un pamatbrīvību nodrošināšanu saskaņā ar ANO Konvenciju „Par personu ar invaliditāti tiesībām” (turpmāk – Konvencija).

Tā kā Konvencija ir plašs cilvēktiesību dokuments, kas skar gan pilsoniskās un politiskās tiesības, gan ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības, LDDK apzinās, ka pilnīga Konvencijā noteikto tiesību īstenošana ir iespējama tikai pakāpeniski, vairāku gadu perspektīvā.

LDDK iebilda pret LM izstrādātā projekta sadaļu 2.3.3. „Valsts sniegtais atbalsts”, jo LDDK ieskatā LM nebija vērsusi pietiekamu uzmanību uz Konvencijas 28.pantu, kurā ir noteikts, ka «Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības uz atbilstošu dzīves līmeni sev un saviem ģimenes locekļiem, tostarp uz pienācīgu pārtiku, apģērbu un mājokli un uz pastāvīgu dzīves apstākļu uzlabošanu, un veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu un veicinātu šo tiesību īstenošanu bez diskriminācijas invaliditātes dēļ.»

Latvijā esošais sociālā nodrošinājuma modelis un sociālās apdrošināšanas modelis paredz sociālās garantijas tikai pašam invalīdam, bet tas nav pietiekams gadījumā, ja invalīda apgādībā ir citas personas.

Latvijas Civillikuma 179.pantā ir noteikti vecāku pienākumi samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnus. Tomēr ne Latvijā esošais sociālā nodrošinājuma modelis, ne esošais sociālās apdrošināšanas modelis neietver personai ar invaliditāti nepieciešamo aizsardzību pret apgādnieka darbspēju neesamību vai darbspēju zudumu, kā rezultātā šīs personas nevar izpildīt pienākumu uzturēt savus bērnus un šādas māsaimniecības ir pakļautas augstam nabadzības riskam.¹⁷

LDDK priekšlikumi

LDDK izteica priekšlikumu iekļaut pamatnostādnēs divus jaunus atbalsta veidus:

¹⁷ Skat. Pielikumu Nr.3

- sociāli neapdrošinātajām personām - sociālā nodrošinājuma pabalsts personai ar invaliditāti apgādnieka pienākumu izpildei;
- sociāli apdrošinātajām personām - apgādnieka darbspēju zaudējuma pensija (kā darbspēju zudumam proporcionāls atvasinājums no apgādnieka darbspēju zaudējuma pensijas).

Priekšlikumi netika ņemti vērā ar piebildi, ka, sagatavojot rīcības plānus, tiks izvērtēts, cik daudz var ietvert pasākumus, kas prasa papildus budžeta līdzekļus.

Vēres

Veselības aprūpes nozare

Likumi

- 1) Ārstniecības likums (LR likums ("LV", 167/168 (882/883), 01.07.1997.);¹⁸;
- 2) Par prakses ārstiem" LR likums ("LV", 113 (828), 08.05.1997.);¹⁹
- 3) Farmācijas likums (LR likums ("LV", 103 (818), 24.04.1997.);²⁰;
- 4) Alkoholisko dzērienu aprites likums (LR likums ("LV", 69 (3017), 01.05.2004.);²¹;
- 5) Par tabakas izstrādājumu realizācijas, reklāmas un lietošanas ierobežošanu LR likums ("LV", 3/4 (718/719), 07.01.1997.);²²;

Ministru kabineta noteikumi

- 1) Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība (Nr.1046, izdoti 2006.gada 19.decembris);
- 2) Noteikumi par darbiem, kas saistīti ar iespējamu risku citu cilvēku veselībai un kuros nodarbinātās personas tiek pakļautas obligātajām veselības pārbaudēm (Nr. 494, izdoti);
- 3) Noteikumi par zemāko mēnešalgu un speciālo piemaksu ārstniecības personām (Nr.595, izdoti);
- 4) Ārstniecības iestāžu medicīniskās un uzskaites dokumentācijas lietvedības kārtība (Nr.265, izdoti);
- 5) Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība (Nr.899, izdoti);
- 6) Aptieku darbības noteikumi (Nr.288, izdoti);
- 7) Zāļu reģistrēšanas kārtība (Nr.376, izdoti);
- 8) Zāļu izplatīšanas un kvalitātes kontroles kārtība (Nr.416, izdoti 2007.gada 26.jūnijā);
- 9) Noteikumi par zāļu marķēšanas kārtību un zāļu lietošanas instrukcijai izvirzāmajām prasībām (Nr.57, izdoti 2006.gada 17.janvārī);
- 10) Darbnespējas lapu izsniegšanas kārtība (Nr.152, izdoti 2001.gada 3.aprīlī);

Sociālā nozare

Likumi

- 1) "Par valsts sociālo apdrošināšanu"(LR likums, ("LV", 3/4 (718/719), 07.01.1997.);²³;
- 2) „Valsts sociālo pabalstu likums” (LR likums, ("LV", 168 (2743), 19.11.2002.);²⁴
- 3) „Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaiemes gadījumiem darbā un arodslimībām” (LR likums, ("LV", 179 (462), 17.11.1995.);²⁵;
- 4) „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu” (06.11.1995. likums, "LV", 182 (465), 23.11.1995.);²⁶;

¹⁸ LR likums ("LV", 167/168 (882/883), 01.07.1997.)

¹⁹ LR likums ("LV", 113 (828), 08.05.1997.)

²⁰ LR likums ("LV", 103 (818), 24.04.1997.)

²¹ LR likums ("LV", 69 (3017), 01.05.2004.)

²² LR likums ("LV", 3/4 (718/719), 07.01.1997.)

²³ LR likums ("LV", 274/276 (989/991), 21.10.1997.)

²⁴ LR likums ("LV", 168 (2743), 19.11.2002.)

²⁵ LR likums ("LV", 179 (462), 17.11.1995.)

²⁶ 06.11.1995. likums, ("LV", 182 (465), 23.11.1995.)

- 5) „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam” (25.11.1999. likums, (“LV”, 416/419 (1876/1879))²⁷;
- 6) „Par valsts pensijām” (02.11.1995. likums “LV”, 182 (465), 23.11.1995.)²⁸;
- 7) „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (11.05.1993. likums (“LV”, 32, 01.06.1993.))²⁹
- 8) „Valsts fondēto pensiju likums” (17.02.2000. likums (LV”, 78/87 (1989/1998), 08.03.2000.))³⁰;
- 9) „Par pašvaldībām” (19.05.1994. likums, (“LV”, 61 (192), 24.05.1994.))³¹;
- 10) „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju” (17.02.1994. likums, (“LV”, 27 (158), 03.03.1994.))³²;
- 11) „Par nekustamā īpašuma nodokli” (04.06.1997. likums, (“LV”, 145/147 (860/862), 17.06.1997.))³³.

Ministru kabineta noteikumi

„Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku sociālajām garantijām” (Nr.565, izdoti 2010.gada 21.jūnijā).

²⁷ 25.11.1999. likums, (“LV”, 416/419 (1876/1879)

²⁸ 02.11.1995. likums, (“LV”, 182 (465), 23.11.1995.)

²⁹ 11.05.1993. likums (“LV”, 32, 01.06.1993.)

³⁰ 17.02.2000. likums, (LV”, 78/87 (1989/1998), 08.03.2000.)

³¹ 19.05.1994. likums, (“LV”, 61 (192), 24.05.1994.)

³² 17.02.1994. likums, (“LV”, 27 (158), 03.03.1994.)

³³ 04.06.1997. likums, (“LV”, 145/147 (860/862), 17.06.1997.)

NABADZĪBAS RISKĀ INDEKSS PĒC VECUMA (%) (2012)

Tabula no CSB datubāzes

Pavisam	19,4
0-17	23,4
18-24	19,8
25-49	17,4
50-64	20,8
65+	17,6

**NABADZĪBAS RISKĀ INDEKSS PĒC MĀJSAIMNIECĪBAS TIPA (%)
(2012)**

Tabula no CSB datubāzes

Pavisam	19,4
Visas mājsaimniecības bez apgādībā esošiem bērniem	18,4
2 pieaugušie bez apgādībā esošiem bērniem	16,7
Visas mājsaimniecības ar apgādībā esošiem bērniem	20,1
Nepilna ģimene (vismaz viens apgādībā esošs bērns)	38,3
2 pieaugušie, 3 un vairāk apgādībā esoši bērni	32,6

Citas augsta nabadzības riska grupas

Sociālā grupa	Problēma
Bērni aizbildnībā, kuriem nav apgādnieka zaudējuma pensijas (AZP)	Uzturda (Ls 32 mēnesī) nav pārskatīta kopš 1994.gada.
Mājsaimniecības ar bērniem, kurās viens vai abi apgādnieki ir invalīdi	Invaliditātes pensija un pabalsts invalīdam ir vairāk orientēti uz paša invalīda absolūti minimālo vajadzību nodrošināšanu.
Miruša daudz bērnu vecāka bērni	AZP atvasina no eventuālās vecuma pensijas pēc formulas, kas nesniedz adekvātu atvietošanu, ja apgādājamo bērnu skaits ir 3 un vairāk.
Viena pensionāra mājsaimniecība, ja, piešķirot pensiju, darba stāžs ir bijis mazāks par 30 gadiem un iemaksu alga 1996.-1999.gadā mazāka par vidējo valstī	Pensiju sākumkapitāla noteikšanas īpatnības šīm grupām atvēr ļoti mazas pensijas (ja stāžs ir no 10 līdz 20 gadu – Ls 49,50 mēnesī, ja stāžs ir no 21 līdz 30 gadu – Ls 58,50 mēnesī).

**Priekšlikumos ietvertu nabadzības mazināšanai paredzēto
nodokļu instrumentu (neapliekamais minimums un
atvieglojumi par apgādībā esošajām personām) salīdzinājums**

Pozīcija	Neapliekamais	Atvieglojumi
Kontingents (tūkst)	800	350
Ar vienu budžeta vienību panāktais efekts uz personu	1	2.3
Mērķētība	labvēlīgāk ietekmē mājsaimn. bez bērniem	labvēlīgāk ietekmē mājsaimniecības ar bērniem
Ietekmētās grupas nabadzības indekss (%)	19,3	21,3
Būtiski ietekmēto grupu nabadzības indekss (%)	17,0	~ 37
Zemu ienākumu uz 1 mājsaimn. locekli attaisnojamība (pie vienādiem darbības rādītājiem)	zemāka	augstāka
Valsts atbalsta nepieciešamības pamatotība	zemāka	augstāka
Ietekmes uz valsti šodien: salīdzinājums	neitrāla	labvēlīga
Ietekmes uz valsti nākotnē: salīdzinājums	neitrāla	labvēlīga
Ietekme uz ēnu ekonomiku (tās samazināšanu)	nav	augstāka

NM un AAP ietekme uz dažādām nabadzības riska grupām

NABADZĪBAS RISKĀ INDEKSS PĒC MĀJSAIMNIECĪBAS TIPA un IEGUVUMI NO NEAPLIEKAMĀ MINIMUMA (NM) VAI ATVIEGLOJUMU (AAP) PAAUGSTINĀŠANAS, PIE 30 MILJONU EURO BUDŽ. ATRĀVUMA	Nabadzības riska indekss (%)		Strādājošo/ apgādājamo sk.		Ieguvums uz mājsaimniecību pie ekvivalentas Fisk. Telpas		Ieguvums uz vienu personu mājsaimniecībā	
	Vidēji grupai	Grupas ietvaros pieaug (+); samazina (-)	Strād. Sk.	Apg. Sk.	NM pieaug par 15 EUR	AAP pieaug par 35 EUR	NM pieaug par 15 EUR	AAP pieaug par 35 EUR
2 pieaugušie bez apgādībā esošiem bērniem (abi strādā)	16,7	-	2	0	6.9	0.0	3.5	0.0
2 pieaugušie bez apgādībā esošiem bērniem (1 strādā)		+	1	1	3.5	8.1	1.7	4.0
Nepilna ģimene, viens apgādībā esošs bērns	38,3	-	1	1	3.5	8.1	1.7	4.0
Nepilna ģimene, divi apgādībā esoši bērni		+	1	2	3.5	16.1	1.2	5.4
Nepilna ģimene, trīs apgādībā esoši bērni		+++	1	3	3.5	24.2	0.9	6.0
2 pieaugušie (abi strādā), 1 apgādībā esošs bērns	14,3	-	2	1	6.9	8.1	2.3	2.7
2 pieaugušie (viens strādā), 1 apgādībā esošs bērns		+	1	2	3.5	16.1	1.2	5.4
2 pieaugušie (abi strādā), 2 apgādībā esoši bērni	16,0	-	2	2	6.9	16.1	1.7	4.0
2 pieaugušie (viens strādā), 2 apgādībā esoši bērni		+	1	3	3.5	24.2	0.9	6.0
2 pieaugušie (abi strādā), 3 apgādībā esoši bērni	32,6	-	2	3	6.9	24.2	1.4	4.8
2 pieaugušie (viens strādā), 3 apgādībā esoši bērni		++	1	4	3.5	32.2	0.7	6.4
2 pieaugušie (abi strādā), 4 apgādībā esoši bērni		+	2	4	6.9	32.2	1.2	5.4
2 pieaugušie (viens strādā), 4 apgādībā esoši bērni		+++	1	5	3.5	40.3	0.6	6.7